

Mare

‘We willen positiever zijn over de kut’

Pagina 11

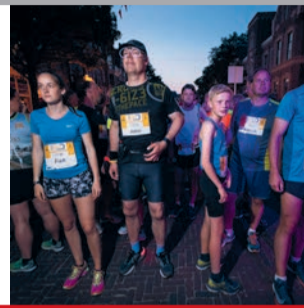
Wat je niet ziet op Pornhub: lachbuien, verlegenheid, zweet

Pagina 3

Angstaanjagend broertje van de brandoefening: de active shooter drill

Pagina 6

Een marathon loop je vooral in je hoofd. ‘Het is een mentale strijd’

Pagina 9

Meer geld naar bèta's

‘Potentieel desastreus’ advies: 70 miljoen verdwijnt bij alfa's en gamma's

De universitaire financiering moet minder afhankelijk worden van studentenaantallen, en er moet meer geld naar de technische en bèta-opleidingen gaan. Dat adviseert de Commissie Van Rijn aan de minister van Onderwijs.

DOOR BART BRAUN Wie het nieuws een beetje volgt, weet het al: de laatste jaren gaan er in universiteitsland een aantal dingen niet helemaal lekker. Overvolle collegezalen, steeds meer Engels, kamernood onder studenten, collegezaalnood onder docenten, werkdruk bij het onderwijzend personeel, beursaanvraagdruk bij onderzoekers. Er waren stakingen, en demonstraties, en heel veel boze opiniestukken in de kranten.

Al die problemen hangen samen met de manier waarop het geld voor universiteiten wordt verdeeld. Bij onderwijsgeld gebeurt dat vooral op basis van het marktaandeel in studentenaantallen. Geld voor onderzoek moeten wetenschappers vooral van buiten de universiteit halen, bij bedrijven of bij beursverstrekkers als NWO (de zogeheten tweede geldstroom). Minister Ingrid van

Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap had daarom aan oud-staatssecretaris Martin van Rijn (PvdA) gevraagd om te onderzoeken hoe die bekostiging slimmer kan. Het rapport van zijn commissie verscheen woensdag.

‘De manier waarop het huidige bekostigingssysteem is ingericht met bekostigingsniveaus en vaste voeten, is sterk historisch bepaald. Het systeem heeft zijn langste tijd gehad’, schrijft de commissie.

De belangrijkste aanbevelingen? Het onderzoeksgeld dat oud-minister Ronald Plasterk van de universiteiten naar NWO verschoof, moet weer terug naar de universiteiten zelf. Zij krijgen nu minder geld voor studenten die van opleiding switchen, en dat moet veranderen.

Het moet volgens Van Rijn duidelijker worden wat de verhouding is tussen financiering en onderwijskwaliteit: ‘nu is het sturen in de mist.’

De afhankelijkheid van studentenaantallen in de onderwijsbekostiging is een ‘pervers mechanisme’, volgens de commissie. Die moet veel minder groot worden, dus ook daar moet meer geld direct naar de universiteiten.

Ook dienen ‘ontwikkelingen op de ar-

beidsmarkt meer dan nu consequenties te hebben voor de bekostiging’. Omdat er in Nederland vooral een tekort is aan ingenieurs en exacte wetenschappers, moet er vooral meer geld naar de bèta-opleidingen. In totaal wordt er volgens dit plan met 300 miljoen euro geschoven, waarvan er 70 miljoen van de alfa's en de gamma's verdwijnt naar de bèta's. Te beginnen in 2020.

Universiteitskoepel VSNU gaf een gemengde reactie op het rapport. Meer geld direct in de beurzen van de universiteiten, dat vinden universiteiten natuurlijk fijn. En meer geld voor bèta's is fijn voor bèta's. Maar: ‘De alfa-, gamma- en medische wetenschappen worden geraakt als gevolg van de verschuiving naar bèta en techniek.’ En: ‘Deze herverdeling laat de werkdruk verder oplopen en zal de hoge kwaliteit van onderwijs en onderzoek schaden.’

De Technische Universiteiten krijgen er tientallen miljoenen bij, terwijl Maastricht, Rotterdam en Nijmegen het meest moeten inleveren. De Universiteit Leiden heeft meer alfa's dan bèta's, en verliest daardoor netto geld: 1,4 procent van de rijksbijdrage, iets meer dan vijf miljoen euro. Leiden is echter ook

de universiteit die de meeste studieswitchers opneemt, en daar wint ze weer wat. Winst en verlies zijn echter niet gelijk verdeeld: de faculteit Geesteswetenschappen verwacht dat het opvolgen van dit advies voor hen een verlies van vijf miljoen zou betekenen. ‘Maar dat is een voorzichtige schatting’, aldus bestuurslid Menno Tuurehout tijdens de faculteitsraadsvergadering van woensdag.

Ook het Leidse college van bestuur is kritisch. ‘De voorgestelde maatregelen in dit advies van de commissie zijn ingrijpend en het perspectief op langetermijnoplossingen en de concrete invulling ervan zijn niet concreet. De effecten van de herverdelingsmaatregelen op de korte termijn zijn onevenwichtig en potentieel desastreus voor onderzoek en onderwijs in het alfa-, gamma- en medische domein.’

Leiden zal in elk geval volgend jaar niet meegaan met het advies van Van Rijn. ‘Op basis van de huidige ingeschatte effecten van het rapport heeft het college besloten die in elk geval niet intern door te vertalen in 2020.’ Wat er daarna gebeurt, hangt af van wat Van Engelshoven en de Tweede Kamer met het rapport gaan doen.

GroenLinks wil af van leenstelsel

GroenLinks heeft de steun voor het leenstelsel ingetrokken. De partij is om, mailde partijleider Jesse Klaver de leden, en beraadt zich op een alternatief.

Pagina 4

Raad: niet overal verplichte matching

Het college van bestuur wil dat alle opleidingen een verplichte matching invoeren. De universiteitsraad vindt het te ver gaan en weigert in te stemmen.

Pagina 5

Van der Waals (99): ‘Valorisatie is onzin’

De natuurkundige Joan van der Waals vindt het onverantwoord hoe de geesteswetenschappen worden gemarginaliseerd. ‘Ze zijn absoluut essentieel.’

Pagina 7

‘Ombudsman moet er gewoon komen’

Als het college van bestuur de sociale onveiligheid echt wil aanpakken, moet het zich niet verzetten tegen een ombudsfunctionaris, betoogt de FNV.

Pagina 8

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

S.O.S.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Gelukkig stond de universiteit begin deze maand niet écht in brand, want hoe zou het dan zijn afgelopen? Voor dove en slechthorende medewerkers was het in ieder geval een duidelijk signaal: medewerkers met een functiebeperking zijn vooralsnog een ondergeschoven kindje. En dat terwijl de universiteit graag benadrukt inclusiviteit hoog in het vaandel te hebben staan.

Vorige week schreef *Mare* over de mislukte brandoefening in onder meer Van Wijkplaats en Van Eyckhof. Het brandalarm ging netjes af, maar ja, dat is niet het meest ideale middel om dove te waarschuwen. Gelukkig heeft de universiteit daar een oplossing voor bedacht: de inzet van bh'ers, die het volledige gebouw uitkammen en alle aanwezigen naar buiten dirigeren.

Niet dus. Want helaas vergaten de bh'ers sommige kamers te ontruimen. Dove en slechthorende medewerkers bleven nietsvermoedend en onverstoord doorwerken. Pas toen de oefening was afgelopen, vernamen ze van collega's wat er was gebeurd.

Hoog tijd dus dat de universiteit niet alleen mensen met een functiebeperking aanstelt, maar hen ook daadwerkelijk het gevoel geeft dat ze net zo belangrijk zijn als ieder ander. Zo moeilijk hoeft dat helemaal niet te zijn, zegt Wouter Bolier van Ieder(in), een belangenorganisatie voor mensen met een functiebeperking. Een simpele oplossing, zegt hij, is het alarmeren van medewerkers via een smartwatch. 'Bh'ers kunnen de dove medewerkers een berichtje sturen naar de smartphone, die is gekoppeld aan de smartwatch. De smartwatch gaat dan trillen, zodat ze weten dat er

iets aan de hand is. Het is simpel en het hoeft niet veel geld te kosten.'

Ook zwaailichten bieden volgens Bolier een oplossing, al zag universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke daar niets in, zo liet ze vorige week aan *Mare* weten: 'Je kunt niet een heel gebouw voorzien van visuele signalen.' Onzin, vindt Bolier. 'Je hoeft niet in alle ruimtes zwaailichten op te hangen, maar alleen op de plekken waar veel dove en slechthorenden zitten. Het gaat uiteindelijk om de veiligheid van al je medewerkers.'

Daarover gesproken: is er eigenlijk regelgeving? Moeten overheidsgebouwen, waaronder de universiteiten, aan een bepaalde standaard voldoen? Nee, zegt toegankelijkheidsdeskundige Willem Jagersma van PBTconsult in Utrecht. 'Op het punt van uitgangelijkheid bij calamiteiten is er geen wettelijke verplichting. Hoe breed bijvoorbeeld een vluchtgang moet zijn voor rolstoelgebruikers, is niet wettelijk vastgelegd.' Terwijl dat wel hard nodig is. 'Op landelijk niveau is er nu helemaal niks, omdat nu nog per gemeente verschillende eisen worden gesteld. Er is een totale versnippering van regelgeving.'

Intussen wordt de opening van het academisch jaar gevierd zonder doventolk, zijn verschillende universiteitsgebouwen nog steeds belabberd toegankelijk voor rolstoelgebruikers en lopen dove studenten en medewerkers het gevaar dat ze niet worden ontruimd tijdens brand. En dat terwijl het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap nota bene al in 2007 door Nederland is getekend en in 2016 is bekrachtigd. Het zou de BV Nederland te veel geld kosten om in één keer tot een inclusieve samenleving te komen.

Maar wachten tot er slachtoffers vallen kan ook niet de bedoeling zijn.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mel Voet (stagiair) m.voet@gmail.com
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Vera Arntzen · Femke Blommaert · Holger Gzella · Tim Hoffman · Anne Kamsteeg · Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg joosmarcellis.nl
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Erkenning

Erkenning is een elementaire menselijke behoefte. De ambitie om uit te blinken boven de rest doet velen een gemiddelde intelligentie overstijgen en verder komen dan menig hoogbegaafde, die verzeild raakt in oneindige vragen en overcomplexe patronen.

Onderscheidingen zijn een onmisbare aansporing; de academische superstercultus vormt een natuurlijke tegenreactie op de groeiende ontindividualisering in de wetenschap sinds de laatste eeuw: geleidelijke processen in plaats van historische acteurs, formele kunst-, muziek- en literatuurgeschiedenis zonder grote meesters, samenwerking als hoofdzakelijke bron van vooruitgang. Elke doorbraak heeft een context, maar er presteerde wel iemand waar anderen faalden. Gegronde individuele verdiensten moeten op gepaste wijze belicht worden, alleen is de schaal door de wereldwijde mediale resonantierruimte van het marktgeschreeuw en de aandachttrekkende onzekerheid in een als meedogenloos ervaren competitie inmiddels pathologisch.

Bijgevolg verdwijnt iedere mogelijkheid tot nuancering. Onlangs nomineerde ik een promovendus van mij voor een postdoc-stipendium. In zijn prachtige dissertatie kon hij een chaotisch ogend taalverschijnsel door geavanceerde theorievorming aanzienlijk beter verklaren dan voorheen en heeft hij belangrijke, duurzame resultaten geboekt. Mijn goed doorwrochte referentie was navenant zeer lovend, maar hij vond dat ik het er nog veel dikker op had moeten leggen. Ik antwoordde dat ik niet aan hyperbolistische aanbevelingsbrieven deed, omdat die helemaal geen concreet, realistisch en door harde feiten onderbouwd beeld van de persoon achter een nietszeggende excellentiewoordenbrei opleverden.

Tot mijn ontsteltenis had hij gelijk: de afwijzing ging vergezeld van het commentaar dat alleen de mensen met 'echte jubelbrieven' in de prijzen vielen. Dat gaf me een rotgevoel, al blijft mijn principe, waarvan hij de dupe werd, onveranderd. Gelukkig kreeg hij nadien een andere, nog prestigieuzere beurs, en volkomen terecht.

Wat is bij deze inflatie het permanente enthousiasme over 'onze toppers' waard? Elk jaar lees ik met plaatsvervangende schaamte de mateloos overdreven lofzangen die sommige rectoren bij voordrachten voor een KNAW-lidmaatschap fabriceren, hoewel ze zelf geen flauw benul hebben welk verschil de kandidaat in kwestie nou gemaakt heeft. Een complimentje van het type 'Je haar is zó lekker om te knippen!', zoals een kapster me dat recen-

telijk gaf, stelt meer voor dan managergezwets, want zij weet waar ze het over heeft.

Je moet een zuiver ceremoniële, jaarlijks roulerende functie gewoon niet opblazen tot een wannabe-CEO. Pater Götz Werner, oud-rector van het *Collegium Germanicum et Hungaricum* te Rome, zei destijds dat men op zijn positie ook een blinde, dove aap zou kunnen zetten zonder dat het iets uit zou maken. Universiteiten varen met de aap zelfs beter: die drukt niet loodzwaar op de begroting en vliegt niet continu de wereld rond voor netwerkbijeenkomsten die geen enkel nuttig doel dienen.

Hoe ruw worden evenwel grootlaureaten, die men gisteren nog op handen droeg, opeens – terecht of niet – de deur uitgewerkt, zodra ze de koninklijke status, die men hen zelf voortdurend toedichtte, daadwerkelijk opeisen, of ten prooi vallen aan de afgunst van uitgerangeerden. Daarentegen worden bestuurders zonder noemenswaardige wapenfeiten, indien ze braaf voor hun meerderen kruipen, ondanks evidente persoonlijke of verstandelijke tekortkomingen geregeld herbenoemd, totdat ze langer over hun houdbaarheidsdatum heen zijn dan een beker yoghurt die zo ver is doorgeloeveerd dat je er een praatje mee kunt houden.

'Excelleren' betekent simpelweg aardig worden gevonden door feestende, jetsetende en smartphoneverslaafde bewindhebbers zonder kompas. De wispelturigheid van adoratie en afkeer heeft meer weg van tirannieke willekeur dan van Machiavelli's kille operationele logica.

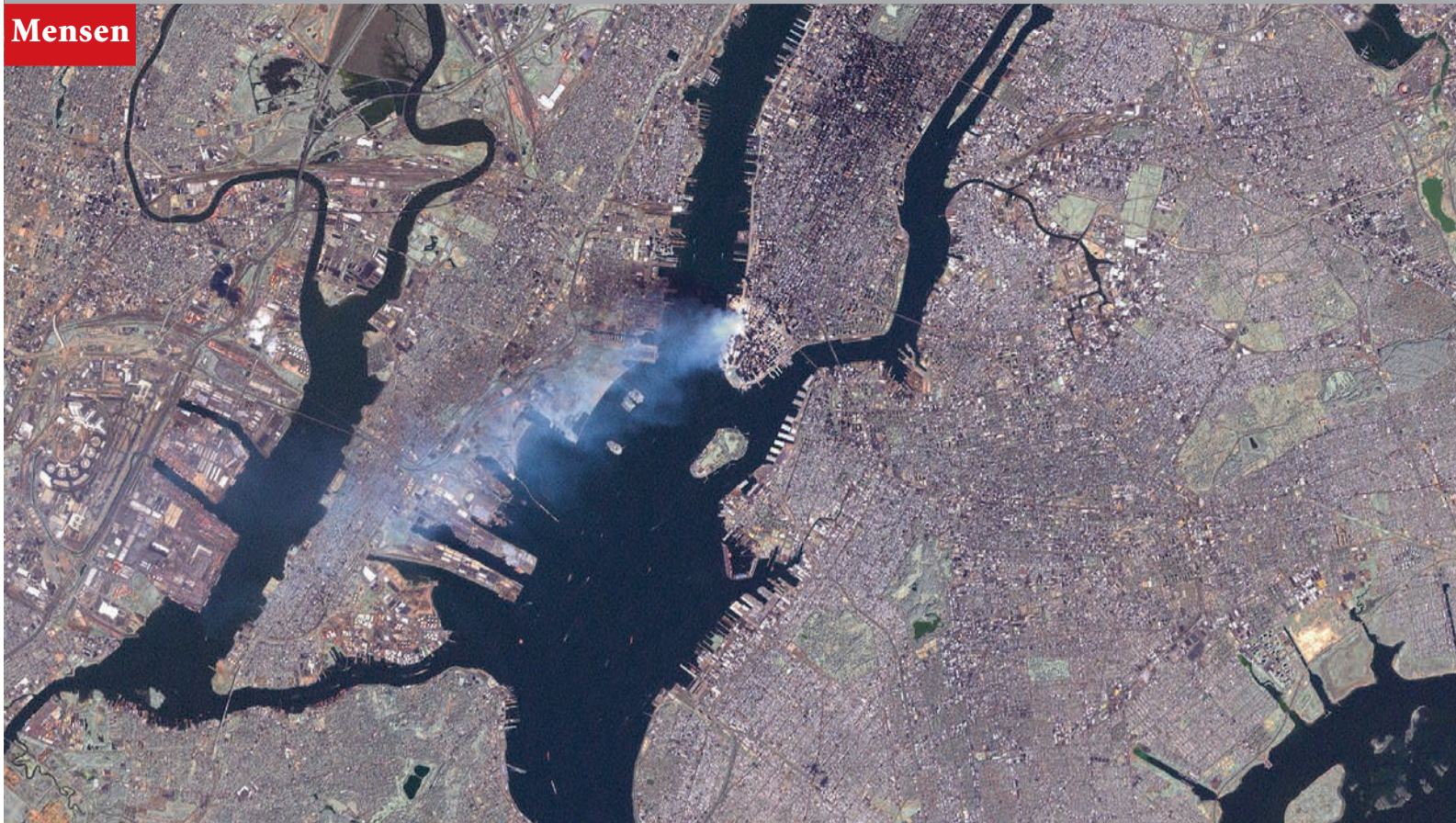
Om gelukkig te worden, dient men zo vroeg mogelijk een stabiel gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen en onafhankelijk te blijven van grillige gunst. Universitaire reclamebureaus (*vulgo* 'Colleges van Bestuur') mogen best een toontje lager zingen, geldschietters moeten hun overspannen verwachtingen bijstellen, want uitmuntendheid toont zich louter in gelijkblijvend hoog niveau op lange termijn.

Uitsluitend erkenning van mensen met oordeelsvermogen telt: de censor moet verafgoding alsmede demonisering mijden en zelf schitteren door scherpheid, diepgang en oplettendheid. Oordeelsvermogen is de kroon van alle kwaliteiten, absolute volmaaktheid. Niemand kan het definiëren, want niemand weet waaruit het bestaat; slechts weinigen valt het toe, als een meteor uit de eeuwigheid. Die zullen nooit pubertaal zoals 'topper' gebruiken.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Mensen

Satellietfoto van New York op 9/11. Foto Nasa

In de ban van de angst

Plantijnlezing bij Minerva over indoctrinatie en (mis)interpretatie

'De waarheid doet er niet toe', betoogde zelfverklaard 'samenzwerings-theoreticus' Kees van der Pijl in een opmerkelijke lezing bij Minerva. De emeritus hoogleraar internationale betrekkingen is ervan overtuigd dat de 'heersende elite een angstcultuur in stand houdt'.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Vijfen-vijftig jaar nadat George Maat (1946) er bier in het gezicht van de kaalgel-

schoren feut Kees van der Pijl (1947) gooide, keerden de emeriti hoogleraren anatomie en internationale betrekkingen terug naar Minerva.

Vorige week donderdag stonden ze gezamenlijk op een podium in een donkere, naar oud bier ruikende zaal, voor een publiek van reünisten en studenten op krakende klapstoeltjes, om te praten over 'indoctrinatie en (mis)interpretatie', het thema van de Plantijnlezing die de vereniging jaarlijks organiseert.

De twee hebben een gemene deler: MH17. Maat werkte mee aan het on-

derzoek naar de ramp. Hij raakte in opspraak toen hij drie jaar geleden een college gaf waarin hij foto's van lichaamsdelen van slachtoffers liet zien. Zijn naam werd later gezuiverd. Van der Pijl schreef een boek over de vliegtuigramp, waarin hij kritisch is op de rol van de Verenigde Staten.

'Er zijn samenzweringen, links, rechts, en midden', zegt Van der Pijl, zelfverklaard 'samenzwerings-theoreticus', en lanceert een betoog, waarin hij waarschuwt dat de 'heersende elite' een angstcultuur in stand houdt.

'We hebben sinds 11 september

geleerd dat je op het vliegveld op je sokken langs de security moet. Ik beschouw het als een soort religieuze liturgie: als we op Schiphol in lange rijen voor de veiligheidscontrole staan, worden wij aan die dag herinnerd.'

'Ik zal hier niet vertellen wat er volgens mij werkelijk is gebeurd', zegt Van der Pijl, die in november twitterde dat 'niet de Saudi's, maar Israël's de Twin Towers opbliezen met hulp van Zionisten in de Amerikaanse overheid'. 'Dat doet er namelijk niet toe. Al zou het allemaal precies ge-gaan zijn zoals het ons wordt verteld,

dan nog wijst het erop dat onze hele maatschappij in de ban van de angst moet worden gehouden, dat dit soort dingen nog een keer gebeuren.'

Hetzelfde geldt voor de angst voor een aanval op Rusland, terwijl het defensiebudget van het land een stuk kleiner is dan dat van de Verenigde Staten, zegt Van der Pijl. 'Ik heb thuis echt geen affiche hangen van Poetin met ontbloot bovenlijf op zijn paard', benadrukt hij. 'Net als bij 11 september: de waarheid doet er niet toe. Het gaat erom dat mensen tot op de sportpagina herinnerd moeten worden dat we hier te maken hebben met een volstrekt onbetrouwbaar regime dat maar een plan heeft: een onverwachte aanval op West-Europa.'

Met een verzorgingsstaat die steeds meer verdwijnt, heeft de overheid niet veel meer te bieden, dus bindt 'de heersende klasse' de burgers aan hen door ze bang te maken. 'Het is de mededeling van degenen die boven ons staan, de heersende klasse, die zeggen: "We weten dat jullie ons een waardeloos zootje opportunisten en kletsmaajors vinden. Maar vergeet niet: de terroristen en Poetin komen eraan, en er is maar één groep die jullie daartegen kan beschermen, en dat zijn wij".'

'De mensen die juist transparantie nastreven worden weggezet als misdadigers. Kijk wat er met Assange gebeurt. Ik zou zeggen, dat kan je in elke krant lezen, maar dat staat er juist niet in.'

Overigens is er wel een krant die de moeite waard is om te lezen, zegt Van der Pijl, die kopieën van *De Andere Krant* laat zien, met 'dingen over financiën die niet in de "echte krant" staan, waarvan ik toch hoop dat er interesse voor is.'

Eerste Kamer-voorzitter, Ankie Broekers-Knol, aanwezig om de lezingen en het debat te modereren, lijkt te schrikken van Van der Pijls betoog. Na afloop laat ze de zaal weten dat bij deze middag de zogeheten Chatham House Rule van toepassing is. 'Dat betekent dat wat hier gezegd wordt, niet naar buiten komt', legt ze uit. 'Dat was ik zojuist even vergeten te zeggen.'

Frutti di Mare

De pornofabriek: je komt binnen en huppakee

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Dingen die je niet op Pornhub ziet: lachbuien. Verlegenheid. Zweet. *Real earthy orgasms*. Uit het bed vallen. En *period sex*. De voorbeelden staan op blaadjes, die zijn opgehangen op het zolderkamer-tje van het Keizer-tje.

Ze horen bij de lezing *Pornhub: Fake News*, georganiseerd door Lynn van Westing, Arusha Krul en Evelyne Schoon, alledrie student toegepaste psychologie aan de Leidse Hogeschool. Dinsdagavond praten pornoactrice Jentina Small en seksuoloog Ineke Demmenie er over het verschil tussen porno en echte seks.

De lezing opent met vragen aan het publiek, bestaande uit studenten, maar ook een paar oudere toeschouwers. Wie is er onzeker over hoe lang het duurt om klaar te komen? (De meerderheid.) Wie is onzeker over de grootte van zijn piemel? (Minder handen, maar er waren dan ook niet veel mannen.) Wie komt niet klaar bij alleen penetratie? (Een minderheid.)

Dat laatste valt Demmenie op. 'Dat vind ik weinig. In porno zie je dat er heel hard geneukt moet worden en dat vrouwen daar klaar van komen. Dat beeld klopt niet helemaal, want we gaan ervan uit dat maar een derde klaarkomt bij alleen penetratie.'

De generatie die nu opgroeit, krijgt hun voorlichting van porno, zegt ze. 'De ouders zeggen: iedereen weet het al, dat hebben ze op internet gevonden. Er zijn wel goede voorlichtingssites zoals

Sensinfo, maar veel gebruiken porno als een soort voorlichting, dan krijg je de verkeerde beelden.'

Porno geeft een totaal vertekend beeld van seks, zegt ook pornoactrice Small. Drie jaar geleden begonnen zij en haar man met het maken van pornofilms, als koppel. Later kreeg zij zoveel werk aangeboden dat ze een carrière kon opbouwen. Maar wat ze daar doet, heeft niets met echte seks te maken, zegt Small. 'Het is verre van romantisch. Het is een soort fabriek. Je komt binnen, er worden instructies gegeven, en huppakee. Dat doe je thuis natuurlijk niet. Dan zit je lekker aan elkaar, je knuffelt. Dan doe je niet gelijk je benen wijd.'

Haar man, die meegekomen is en in het publiek staat, beaamt: 'Zoals ze op de set zogenaamd klaarkomt, zo komt ze thuis echt niet klaar. Dan is ze gewoon hetzelfde als iedereen.'

Het werk vindt ze 'heel leuk', zegt Small. 'Ik bepaal zelf mijn grenzen. Ik wil het iedere keer steeds mooier, en steeds beter doen. Ik maak daar een sport van.' Met bijbehorende spierpijn, overigens. Hoewel het na lang werken wel een 'beetje schraal' kan worden, heeft ze vooral last van de moeilijke standjes. 'Die doe je thuis nóóit, echt niet. De volgende dag kan ik soms niet meer lopen, omdat ik veel te lang op een houten bankje of op de grond heb gezeten.'

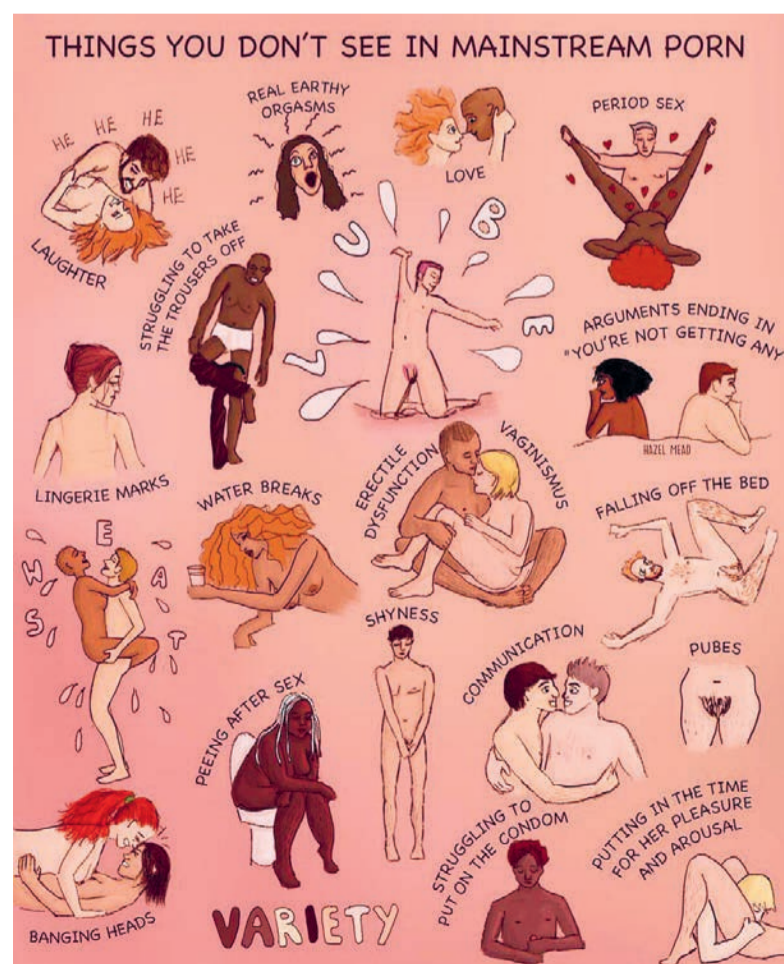
Als seksuoloog Demmenie vraagt wie

er weleens pijn heeft bij het vrijen, gaan er veel handen omhoog. 'Best veel', knikt ze. 'Vrouwen nemen vaak niet genoeg tijd voor voorspel, en mannen gaan vaak te snel over tot neuken. Als het pijn doet, moet je stoppen. Die mannen willen je ook geen pijn doen, dus zeg het ook. Veel vrouwen bijten door, denkend dat ze hem anders kwijtraken.'

Het goede aan porno is dat je het kan gebruiken om opgewonden te raken, zegt ze. 'Zin in seks komt niet spontaan, er komt altijd een prikkel aan vooraf. Ook bij mannen.' Die zijn gevoeliger voor visuele prikkels dan vrouwen. 'Voor vrouwen is het romantisch ideaal de belangrijkste prikkel: is de sfeer goed, is er verbinding, is het romantisch? Voor vrouwen is het belangrijk er de tijd en de ruimte voor te hebben.'

Zo ook Small, zegt ze. Op de vraag of ze weleens echt klaarkomt tijdens het filmen, zegt ze 'nóóit'. 'Ik wil knuffelen. Ik wil echt liefde. Dus het is absoluut fake.'

Dat is de *cum shot* soms ook, overigens. 'Dan gebruiken ze handzeep. Of een rijstpapje.' Of een omstander maakt het af, voegt haar man toe: 'Het komt ook voor dat de man na tien minuten al klaarkomt, en dan moeten ze nog vier standjes. Dan maken ze het met een slappe piemel af. En dan zal de cameraman - of ik, als ik er toevallig ben om te taxieren - half in het beeld staan. "Komt 'ie hoor!" Pats. Einde van de film.'

Nieuws

Beroep tegen bsa

Als je een negatief bindend studieadvies (bsa) krijgt, kan je daartegen in beroep gaan. De eerste halte daarvoor is het College van Beroep voor de Examens, een onafhankelijke klagbalie binnen de universiteit. Die mensen gaan dit jaar een pilot doen, waarbij bezwaarmakers extra snel een uitspraak krijgen. Normaal kan dat een aantal weken duren, maar als je binnen een week na het ontvangen van je bsa naar het CBE stapt, weet je 1 september, dus voor de start van het nieuwe collegejaar, of je door mag gaan of niet. Als je langer dan een week wacht, wordt je op het langzame spoor geschoven en moet je tien tot zestien weken wachten. Je mag dan wel colleges volgen, maar cijfers en studiepunten krijg je pas als je bsa van de baan is. Een klacht moet sowieso binnen zes weken na dagtekening van het bsa gedaan worden, maar dat was altijd al zo.

Wel of geen referendum?

Het blijft spannend of er een referendum komt over de hoogbouw langs de Willem de Zwijgerlaan. Wethouder Marleen Damen maakte deze week bekend dat de eerste week nog 1.036 handtekeningen binnenkwamen, maar dat de teller de weken erna bleef steken op respectievelijk 452, 425 en 485. Er kan pas een referendum worden ingesteld als er voor 26 mei 5000 handtekeningen zijn verzameld. Met nog twee weken te gaan is nog niet de helft van het aantal benodigde handtekeningen binnen.

Rembrandtroute

Vanaf half mei tot februari 2020 zijn er op zeven universiteitsgebouwen verschillende werken van Rembrandt van Rijn te zien, ter ere van de 444-jarige bestaan van de universiteit en het overlijden van Rembrandt 350 jaar geleden. Hij schreef zich ooit in bij de universiteit, maar het is onbekend of hij daadwerkelijk een studie heeft gevolgd. Wel portretteerde hij verschillende Leidse alumni. Maandag werd het eerste werk, een uitvergroting van een ets, opgehangen aan de universiteitsbibliotheek.

Zomervisite

Leyden Academy on vitality and ageing organiseert dit jaar voor de derde keer Zomervisite, een project om (toekomstig) studenten en ouderen dichter tot elkaar te brengen. Jongeren tussen de 16 en 25 jaar gaan langs bij zorginstellingen om een activiteit met een oudere te doen, en krijgen daarvoor een bijdrage van 750 per uur. Het doel van het project is om studenten een beter beeld te geven van het werken in de ouderenzorg omdat er een groot tekort in die sector is, ondanks dat een groeiend aantal studenten voor een zorgopleiding kiest. Aanmelden kan via zomervisite@leydenacademy.nl

NS staakt

Studenten en medewerkers opgelet: werknemers van de NS staken op dinsdag 28 mei de hele dag voor een beter pensioen. Ook het stadsvervoer in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag gaat staken. Woon je dus niet in Leiden en reis je elke dag met het ov naar college, zorg dan dat je ander vervoer hebt, of dat je een slaapplek regelt bij een van je studiegenoten.

LVC weer leeg

Het pand aan de Breestraat waar ooit concertzaal LVC in gevestigd was, komt nu opnieuw leeg te staan. Restaurant/modewinkel Moscow at Sea, dat tot voor kort op die plek zat, is failliet gegaan. De Leidse Nachtraad zegt op Facebook te hopen op 'een nieuwe variant op het LVC of een soortgelijke dansgelegenheid', zeker nu 'de interesse in innovatie van het Leidse nachtleven in een all-time high zit'.

GroenLinks: weg met leenstelsel

'Het wakkert de tweedeling in de samenleving aan'

GroenLinks heeft maandag haar steun voor het leenstelsel ingetrokken, waarvoor het medeverantwoordelijk was. De partijtop is om, mailde partijleider Jesse Klaver de leden.

DOOR MEL VOET Het besluit volgde op een interview dat zaterdag verscheen in *Trouw*, waarin Zihni Özdil, Tweede Kamerlid en woordvoerder hoger onderwijs van GroenLinks, zich stevig verzette tegen het leenstelsel.

'De Algemene Rekenkamer kwam vorig jaar met een kritisch rapport waaruit bleek dat de beloofde 600 miljoen euro niet is geïnvesteerd in

die kwaliteitsverbetering', zei Özdil in de krant. De doorstroom binnen het beroepsonderwijs is verminderd. 'Het wakkert de tweedeling in de samenleving aan.'

Vanuit hun jongerenorganisatie Dwars zijn altijd bezwaren geuit, de grote Amsterdamse tak van GroenLinks is ook kritisch geweest. De partij worstelt al langer met de beloften van de laatste kabinetten-Rutte. De besparingen op de studiebeurzen, 920 miljoen euro per jaar, zouden linea recta ten goede komen aan het hoger onderwijs. Daarnaast zouden het collegegeld en de rente op studieschuld laag blijven. Bovendien zouden minder draagkrachtigen niet geraakt worden. Daar is niets van terechtgekomen, stelt Özdil.

Daarmee is de kous niet af: GroenLinks zal zich over een alternatief studiefinancieringsstelsel moeten buigen. Volgende maand komt de partijtop daarop terug, kondigde Klaver in zijn e-mail aan.

Als alternatief voor het leenstelsel geeft Özdil een voorzet: 'Je kunt denken aan een basisbeurssysteem of, en dat is een voorstel van Dwars, een systeem zonder collegegeld. Iedereen die studeert krijgt een gezond maandbedrag om op kamers te gaan. En als je bent afgestudeerd, betaal je naar draagkracht terug via de belastingen. Ik vind dat een redelijke oplossing.'

GroenLinks steunt ook een petitie tegen de renteverhoging op

studieleningen, die maandag door verschillende studentenbelangenorganisaties is gelanceerd. Özdil was daar als woordvoerder van de partij.

Op 28 mei behandelen de senatoren in de Eerste Kamer een wetswijziging, waarmee de rente op studieschulden aan staatsobligaties wordt gekoppeld. Nu is de rente nul procent over een periode van vijf jaar; vanaf 2020 wordt die opgestuwd naar een procent voor de duur van tien jaar. De gemiddelde student zal hierdoor een rekening van een slordige vijftienduizend euro bovenop hun studieschuld krijgen.

Toen deze krant naar de drukker ging, hadden 82.229 personen de petitie getekend.

Voor wiens veiligheid kiest de software?

Thijs van den Heuvel, advocaat bij het kantoor Bird & Bird en alumnus van de Universiteit Leiden, geeft op een congres over recht en technologie een lezing over zelfrijdende auto's.

Houdt u zich als jurist bezig met dit soort voertuigen?

'Ons kantoor is gespecialiseerd in technologie. Kunstmatige intelligentie is erg in opkomst en zelfrijdende auto's zijn daar een goed voorbeeld van. Ik ben zelf gespecialiseerd in intellectueel eigendom. Octrooien, auteursrecht, dat soort zaken. Verder ben ik heel erg geïnteresseerd in ethische dilemma's rond dit soort voertuigen. Nog even los van het recht.'

Aan welke dilemma's moeten we dan aan denken?

'Het trolleyprobleem is een bekend voorbeeld.'

Wat is dat?

'Dat is een klassiek dilemma. Er komt een tram aan. Die kan niet meer stoppen. Wel is er een wissel, die wordt door jou bediend. Er zijn twee sporen. Als je niets doet, dan

rijdt de tram over vier mensen heen. Als jij de wissel omzet dan rijdt de tram over een persoon heen. Wat doe je? Het gaat dan om het wezenlijke verschil tussen iets laten gebeuren of zelf ingrijpen. Je kunt dit probleem op heel veel verschillende manieren invullen. Op het ene spoor liggen bijvoorbeeld vrienden, op het andere familieleden. Wat is de afweging dan?'

Wat heeft dit filosofische probleem te maken met zelfrijdende auto's?

'In een normale verkeerssituatie maken personen soms fouten die leiden tot ongelukken. Als jij op een zebraapad afrijdt waar mensen op lopen, en je merkt dat je te laat bent met remmen, dan is er in een *split second* een beslissing. Je kunt de mensen aanrijden, of wegsturen en dan op een muur botsen, waarmee je alleen jezelf verwondt. Bij een zelfrijdende auto moet al van tevoren worden geprogrammeerd hoe het voertuig gaat reageren op dit soort situaties. Welke keuze maakt de software als een ongeluk niet meer is te vermijden? Kiest de auto voor de veiligheid van de in-

zittenden of voor die van de overstekers?'

Welke gevolgen kan dit in de praktijk hebben?

'Het is voor te stellen dat fabrikanten van deze auto's adverteren met verschillende opties: "Als u dit pakket neemt, dan gaat uw veiligheid voor." Ik zeg dit natuurlijk met de nodige overdrijving, maar het zijn wezenlijke vraagstukken. Het is mogelijk om die te laten beantwoorden door de fabrikanten. Of er worden regels over opgesteld door de overheid.'

Wat vindt u?

'Ik vind dat we daar nu heel goed over moeten nadenken. Meer aandacht hiervoor is zeker nodig. Er zullen dingen in het recht moeten veranderen.'

Zit er al beweging in?

'Jawel. We hebben als kantoor het Platform Autonoom Rijden opgericht. Daar zitten onder andere partijen als het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, T-Mobile, en de Erasmus Universiteit in. Die kijken hoe de situatie nu is en wat er aangepast moet worden om au-

tonoom rijden mogelijk te maken. We moeten met elkaar nieuwe regels afspreken.'

Hoe moet die nieuwe wetgeving eruit zien?

'Daar kan ik alleen zo'n vervelend nuancerende advocatenreactie op geven. Je hebt natuurlijk te maken met allerlei belangen en hele complexe vraagstukken. Ik ben niet in de positie om daar een pasklaar antwoord op te geven.'

Bent u zelf voorstander van zelfrijdende auto's?

'Jazeker. Op termijn gaan deze voertuigen het verkeer er veiliger op maken. Mensen maken fouten: stappen met drank op in de auto, of zijn oververmoeid. De zelfrijdende voertuigen kunnen ook verder vooruit kijken, zien wat andere auto's doen. Zo kan de machine de situatie eerder inschatten dan de mens.'

Mordenate College Lustrumcongres 'Recht en Technologie'
Academiegebouw, vrijdag 17 mei, mordenate.nl

DOOR VINCENT BONGERS

Raad tegen verplichte matching

‘Onacceptabel dat alle studies moeten meedoen’

Het college van bestuur wil dat alle opleidingen een verplichte matching invoeren. De universiteitsraad vindt het te ver gaan om dit op te leggen aan alle studies. Voorlopig wil de raad dan ook nog niet instemmen met het plan.

DOOR VINCENT BONGERS Daarnaast is het een duur project, is het twijfelachtig of de uitval van eerstejaars afneemt, en zijn er zorgen over toenemende werkdruk voor medewerkers.

De universiteit wil scholieren zo goed mogelijk informeren over de opleiding die ze mogelijk gaan kiezen, om zo studie-uitval tegen te gaan. Opleidingen bieden dan ook

al matchingsactiviteiten aan. Die zijn echter bij veruit de meeste studies niet verplicht. Het college wil daar verandering in brengen. Het plan is nu om te regelen dat er vanaf 2020 elk jaar zeven opleidingen de verplichte matching invoeren. Uiteindelijk moeten alle opleidingen meedoen.

De universiteitsraad ziet absoluut de voordelen van matching. Daar waren alle partijen het over eens. ‘Het kan bij een heleboel opleidingen werken’, zei Bart van der Steen van personeelspartij FNV Overheid tijdens de raadsvergadering maandag. ‘Maar niet bij allemaal. We hebben dan ook echt een groot probleem met het verplichten.’

‘Opleidingen moeten autonoom

zijn in de keuze of ze meedoen of niet’, vond ook Marishka Neekillapilai van promovendipartij PhDoc.

De FNV had nog meer aanmerkingen op het plan.

‘Er zijn twee harde voorwaarden die mijn partij stelt’, aldus Van der Steen. ‘Als blijkt dat verplichte matching er niet voor zorgt dat studie-uitval bij eerstejaars afneemt, dan moeten we het niet doen. Tot nu toe blijkt uit gehouden pilots nog niet dat de uitval in het eerste jaar omlaag gaat.’

Het is ook onaanvaardbaar dat de matching leidt tot verhoging van de werkdruk, aldus Van der Steen. ‘En dat is nu wel het geval. De financiering kan beter, want die wordt nu helemaal bij de opleidingen gelegd.’

En dat is vooral voor de kleine studies zwaar.

Volgens het plan is er een tijdsinvestering van 40 tot 80 uur van docenten nodig voor de matching. Studenten hebben ook recht op een adviesgesprek. ‘De kosten van het project zijn hoog, maar we weten nog niet eens hoe hoog. Want wat kost een feedbacksessie bij een grote opleiding, bijvoorbeeld?’

Sasha Goldstein (PhDoc) had nog een ander bezwaar. ‘Verplichte matching kan ten koste gaan van de diversiteit, want er komt nog een extra drempel in de toegang naar de universiteit. Het kan bepaalde groepen studenten afschrikken.’

Studentenpartij ONS was het meest positief over het plan. ‘Ik

mis een beetje in de discussie hoe belangrijk matching is voor aankomend studenten’, zei Kirsten Lelieveld van ONS.

Lelieveld: ‘We zijn voorstander van een verplicht onderdeel waar je aan meedoet om zo goed voorbereid te worden op de studie die je wil gaan doen. Het is niet voldoende dat een scholier een seizoen *Law & Order* heeft *gebengewacht* en dan denkt: “Rechten, dat is echt iets voor mij”, en vervolgens zo aan de studie begint.’

Maandagochtend 20 mei heeft de raad nog een overleg met vice-rector Hester Bijl over het plan. Tijdens de vergadering met het college die middag moet blijken of de raad alsnog instemt met verplichte matching.

Twaalf uur opgesloten in een kinderkooi

Deze week staan er twee kooien voor de Waag, waar verschillende mensen zich twaalf uur lang in laten opsluiten voor Free a Girl, een organisatie die zich inzet tegen kinderprostitutie. Psychologiestudente Alicia Draaisma (22) zat er maandag van tien uur 's ochtends tot tien uur 's avonds. ‘Het idee erachter is dat de kinderen in hokjes van dezelfde grootte worden opgesloten’, legt Draaisma uit. ‘Maar wij mogen er na twaalf uur weer uit.’ De actie Lock me Up duurt nog tot zondag. Draaisma haalde van tevoren al 950 euro op. Tijdens de actie kan er ook worden gedoneerd. Foto Taco van der Ber

Verbazing over geld voor eliteklasje

Het geld van het afschaffen van de basisbeurs begint richting de universiteiten te stromen. Volgend jaar investeert de Universiteit Leiden 7,7 miljoen euro in kwalitatief hoogstaand onderwijs.

Dat blijkt uit de Kadernota 2020-2023, in dat stuk staan de financiële plannen van de universiteit voor de komende jaren, die maandag tijdens de universiteitsraad werden besproken. De jaren daarna gaat dat bedrag flink omhoog. In 2021 gaat het om bijna 12,5 miljoen euro en de twee jaren daarop zelfs meer dan 15 miljoen.

Het geld komt van het Ministerie van Onderwijs, dat het bespaarde door het leenstelsel in te voeren. De gelden werden vervolgens niet zomaar uitgekeerd aan de universiteiten. Eerst moesten die door een aantal hoepels springen door een “bestedingsplan kwaliteitsafspraken” in te dienen bij opleidingskeurder Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO),

die als controleur voor het ministerie fungeerde. De NVAO keurde de Leidse plannen goed. Zowel de faculteitsraden als de universiteitsraad hebben instemmingsrecht op deze investeringen.

De universiteitsraad liet maandag weten verbaasd te zijn dat er ook geld uit de kwaliteitsafspraken naar de Honours Academy gaat. Het gaat volgens de Kadernota in de periode 2020-2023 om 350.000 euro. De raad plaatst vraagtekens bij het benutten van kwaliteitsmiddelen voor de Honours Academy. De kwaliteitsmiddelen worden namelijk per student uitgekeerd (aan de faculteiten, *red*). De studenten die de Honours Academy onder zich heeft studeren al aan een faculteit, zij heeft geen “eigen” studenten onder zich.

De universiteitsraad wil graag tijdens de raadsvergadering op 20 mei van het college van bestuur weten waarom er geld van de kwaliteitsafspraken naar de Academy gaat. **VB**

‘Nee’ zeggen tegen autisten

Studentenombudsman Eugène van der Heijden vermoedt dat sommige langlopende klachtenprocedures het gevolg zijn van een autistische stoornis van de indieners. Dat blijkt uit zijn verslag over 2018.

In 2018 zijn in totaal 123 klachten ingediend en 25 vragen gesteld aan de ombudsfunctionaris, schrijft Van der Heijden. Dat zijn 16 klachten minder dan in 2017. ‘Dit komt neer op een afname van klachten van ruim 11 procent, terwijl de studentenpopulatie met ruim 9 procent is toegenomen. Deze afname van klachten is vooral toe te rekenen aan de internationale studenten. Waar in 2017 nog 59 klachten door deze groep werden ingediend waren dit er in 2018 nog “slechts” 41, opmerkelijk genoeg een afname van ruim 30 procent.’

Vaak zijn studenten ontevreden over een beoordeling voor een scriptie. Meestal is dat niet een klacht voor de Ombudsman. Hij verwijst klagers dan ook door naar de examencommissie of het College voor Beroep van de Examen.

Het rapport van Van der Heijden werd maandag bij de universiteitsraad besproken. De raad wil graag meer weten over wat er met deze klachten gebeurt. ‘We zien in het rapport niet terug wat er vervolgens met vraagstukken rond scriptiebegeleiding gedaan wordt’, zei Nathanja van den Heuvel van promovendipartij PhDoc.

‘Ik vind het bizar dat er in de aanbevelingen van de ombudsman niets staat over de klachten rond de scriptiebegeleiding’, zei Charlotte Rijdsdijk (CSL). ‘Het is echt nodig dat hier beter naar wordt gekeken.’

Veruit de meeste klachten komen van studenten bij Geesteswetenschappen. Op een van de klachten van een student aan die faculteit gaat Van der Heijden verder in. Het gaat om een bachelorstudent die zich met regelmaat richt tot verschillende mensen en instanties binnen en buiten haar opleiding om extra voorzieningen aan te vragen op grond van haar chronische ziektebeeld. De situatie is in een conflictsfeer beland. ‘De student verwijt de betrokken me-

dewerkers van haar opleiding “onder één hoedje te spelen” en haar gericht tegen te werken in haar verzoeken.’

De ombudsman zorgt er onder andere voor dat alle contacten van de student via één persoon binnen de faculteit verlopen. Toch gaat het weer fout. Wegens overmacht kan de opleiding niet voldoen aan de afspraak. ‘Student heeft hier in paniek op gereageerd en is desperaat via allerlei wegen zelf weer aandacht gaan vragen voor haar bijzondere omstandigheden.’

Van der Heijden vermoedt dat er bij veel van dit soort langlopende klachten sprake is ‘van autisme aan de kant van de student, met als gevolg dat deze volledig het vertrouwen verliest in de opleiding.’

Er moet dan ook meer aandacht komen voor dit soort stoornissen, vindt de Ombudsman. Volgens de ombudsfunctionaris impliceert dit ook dat er wel degelijk gemotiveerd “nee” gezegd moet worden wanneer in redelijkheid de grenzen van het treffen van voorzieningen zijn bereikt. **VB**

NWO: vaste baan blijft vereist

Het aantal aanvragen voor de zogeheten Vidi-onderzoekssubsidie van NWO is lager, maar alle instellingen, instituten en disciplines doen nog mee, concludeert de subsidieverstrekker in haar evaluatie.

Om onderzoek te doen heb je onderzoeksgeld nodig, en daarvoor moet je in de regel een beurs aanvragen, bijvoorbeeld bij NWO. Het schrijven van zo'n aanvraag en het beoordelen van andermans aanvraag kost tijd, en da's best wel zonde als maar een fractie van de aanvragers ook echt een beurs kan krijgen. Die succeskans moest omhoog, en dus voerde NWO een extra eis in: je mag alleen een Vidi-beurs (maximaal acht ton) proberen te krijgen als een universiteit je daarna een vaste aanstelling geeft, of zicht daarop.

Wie zou er nou niet een vaste

aanstelling willen geven aan een talentvolle onderzoeker die nota bene achthonderdduizend NWO-euro's meebrengt? Nou, meer dan honderd hoogleraren, lijkt het. Het aantal aanvragen daalde van 589 naar 443 (25 procent), en het percentage aanvragers dat sowieso al een vaste aanstelling had, steeg.

Dat was dus de bedoeling, benadrukt NWO in een evaluatie die deze week verscheen. Hogere kansen, minder werk, en uit de evaluatie blijkt dat geen enkele discipline, instelling of instituut nu niet meer deelneemt. En het is logisch dat veel aanvragers al een vaste aanstelling hebben, want het gaat om ervaren onderzoekers van boven de dertig. Jammer dus voor de onderzoekers die hoopten juist op basis van hun Vidi-publicaties een vaste aanstelling te veroveren, in plaats van met de aanvraag: NWO houdt de inbeddingsgarantie voorlopig aan. **BB**

Achtergrond

Dit wil ik mijn kind niet aandoen

Waarom correspondent Hans Klis terugkeerde uit de VS

Als jonge vader in Amerika werd oud-Mare-journalist Hans Klis geconfronteerd met een schizofrene samenleving die kinderlevens wil redden, maar tegelijkertijd school shootings normaliseert. Vrijdag vertelt hij bij de opleiding Journalistiek over zijn boek *Generatie Columbine*.

DOOR HANS KLIS Als mijn zoon halverwege mijn correspondentenschap, middenin het geweld van de presidentsverkiezingen, geboren wordt in de Verenigde Staten is ons krappe appartement in New York één grote *death trap* voor kinderen. Vanaf dat moment ben ik constant bezig met *babyproofen*: overall plaats ik kindersloten, hekjes, stopcontactbeschermers. Alles waar een baby/peuter/kleuter zich mogelijk in kan verslikken wordt veilig opgeborgen.

Al gauw ben ik veranderd in een typische Amerikaanse *helicopter parent* die zijn kind altijd vergezelt op de speelplaats en nooit uit het oog verliest. Die ene keer dat mijn vrouw en ik met de babyfoon in onze handen een feestje in het appartement aan de overkant van de straat bezoeken, worden we vermanend toegesproken: je laat je kind niet alleen. Amerika is het

land waar ouders de gevangenis in gaan als ze hun kinderen alleen op straat laten spelen, of ze een minuut alleen met een boekje in een gesloten auto laten zitten om een boodschap te halen of even te tanken.

Maar als vader van een Amerikaanse zoon zie ik ook hoe diezelfde Amerikanen weggijken bij een van de grootste maatschappelijke kwesties van dit moment: school shootings. Een fenomeen dat sinds de beruchte Columbine High School schietpartij in 1999 meer dan 250 kinderen en tieners het leven kostte op scholen en universiteiten.

Terwijl ik mijn kind opvoed in het Amerika van Trump krijg ik dezelfde angsten als de ouders om mij heen. Elke dag als ik mijn kind bij de crèche aflever, duikt de gedachte op in mijn hoofd: 'Het zou toch niet?' Het is de reden waarom ik mijn boek *Generatie Columbine* schreef. Ik wil begrijpen waarom Amerika, in tegenstelling tot andere landen, weinig lijkt te doen om massaschietpartijen te voorkomen, en hoe twee decennia moord en geweld op scholen het land heeft veranderd.

In de afgelopen twintig jaar maakten meer dan een kwart miljoen Amerikaanse scholieren een school shooting mee. Ze lopen rond met post-traumatische

stress die vergelijkbaar is met die van terugkerende veteranen uit oorlogsgebieden. Onderzoek van de American Psychological Association laat zien dat angst voor een mass shooting voor Amerikanen tussen de 15 en 39 jaar een dagelijkse bron van stress is. 'Ik wist dat dit uiteindelijk een keer hier zou gebeuren', snikt de zeventienjarige Paige Curry net na de dodelijke schietpartij op de Santa Fe High School in mei 2018. 'Het gebeurt overal tegenwoordig.'

De dagopvang van mijn zoon is daarom goed beveiligd met een sluis bij de ingang, camera's en tralies om ongewenste bezoekers buiten te houden. Sinds de schietpartij in Sandy Hook (2012) waarbij 26 mensen, onder wie twintig kinderen van zes en zeven jaar omkomen, zijn dit de minimale veiligheidsvereisten die je mag verwachten. Maar aan het echte probleem, het gemak waarmee overduidelijk getrobleerde tieners aan wapens kunnen komen, wordt niets gedaan.

En het zijn niet alleen school shootings. Ieder jaar weer sterven er veertigduizend Amerikanen, jong en oud, aan vuurwapengeweld: zelfmoord, ongelukjes en moord. Dat zijn jaarlijks evenveel bewoners van Oegstgeest en Rijnsburg samen die van de kaart geveegd worden.

Ondanks deze geweldsepideemie, ontdek ik tot mijn grote verrassing dat Amerikanen - van iedere politieke kleur - niet zitten te wachten op een verbod op vuurwapens, zoals dat onlangs in Nieuw-Zeeland werd ingesteld na de aanslag op twee moskeeën. Langere wachttijden bij de aankoop van een AR15 of Smith & Wesson-revolver, daar kan iedereen zich in vinden. Afschaffing van het *second amendment*, dat vuurwapenbezit mogelijk maakt? Dat wil niemand.

Waarom niet? Omdat het vuurwapen hoort bij de Amerikaanse identiteit. Omdat gemarginaliseerde Amerikanen met een revolver in hun huis zich weer kunnen wanen in die goede oude tijd dat het land nog 'great' was. Omdat je een nieuwe burgeroorlog uitlokt als de regering wapens wil gaan innemen. 'Ze zullen het leger moeten inzetten om dat te doen', vertelt een wapenfanaat uit Kansas me zelfverzekerd tijdens een bezoek aan een wapenshow.

Dus leren kleuters op de basisschool wat ze moeten doen in het geval een bewapende persoon hun gebouw binnendringt: de deuren sluiten en barricaderen, de lichten uitdoen en je verbergen achter bureaus of boekenkasten.

Ieder jaar krijgen meer dan zeventig miljoen scholieren

en studenten te maken met dit angstaanjagende broertje van de brandoefening: de *active shooter drill*.

Hier raken sommige kinderen al getraumatiseerd van. Ze leren in het geval van een school shooting te vluchten, zich te verstoppen of een schutter fysiek te lijf te gaan. Dat laatste deden studenten Riley Howell (21) en Kendrick Castillo (18) eind april en begin mei. Beiden stierven nadat ze schutters in de University of North Carolina en STEM School Highlands Ranch probeerden te overmeesteren.

Het is een taak die je geen enkel kind toewenst. Laat staan dat van jezelf. Daarom koos ik er in de zomer van 2018 voor om mijn zoon verder op te voeden in Nederland. Ik hoop hem de trauma's van *active shooter drills* en erger te besparen.

Hans Klis, *Generatie Columbine. Opgroeien met school shootings in Amerika*. Uitgeverij Podium, 240 pgs, € 20,50

Vrijdag is Hans Klis samen met mede-alumni Arjen van Veelen en Lex Boon te gast bij de Droomboekenborrel van de opleiding Journalistiek en Nieuwe Media, Koffiekamer Van Eyckhof 3, 15.15 u

'Ieder jaar krijgen meer dan zeventig miljoen scholieren en studenten te maken met dit angstaanjagende broertje van de brandoefening: de *active shooter drill*.'

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 32 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3havo. *Nederlands, 2vmo. *Engels, 5 havo. *Oefenen voor staatsexamen NT2, ni-

veau 2. *Economie, 4havo. **Leiden-Zuid**, 10 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Woensdag 22 mei Inloopconcert, Academiegebouw 13.00uur. Jan Pieter Lanooy (orgel) speelt Bach en Buxtehude. Hij is organist in Warmond en de Westerkerk te Amsterdam. Toegang is vrij. <https://www.universiteitleiden.nl/dossiers/kunst-en-cultuur/universiteit-sorgel>

Te huur: kamer 15 vierkante meter in Zoetermeer, Nederlandlaan, voor **vrouwelijke** student. Op 100 meter loopafstand van bus/treinstation Centrum

West. Volledig gemeubileerd. Gezamenlijk gebruik van douche/badkamer, toilet. Keuken op afspraak. Huurprijs 340 € per maand. Geen inschrijving mogelijk op dit adres. Eerste betaling inclusief twee keer huur en 50 euro sleutelgeld en 50 euro borg. Inlichtingen en contact aazwalwnest@casema.nl of tel. 0798890757 of 0612383642.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-5714745. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Academische Agenda

Academische agenda 28

Mw. H. Ma hoopt op dinsdag 21 mei om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Learning from nature: using plant-soil feedback principles to improve growth and health of a horticultural crop'. Promotor is prof.dr. M. Bezemer.

Mw. C.E. Melia hoopt op dinsdag 21 mei om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Endomembrane mutiny: how picornaviruses hijack host organelles to support their replication'. Promotor is prof.dr. A.J. Koster.

Mw. N. Julistuti hoopt op dinsdag 21 mei om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Commons People: Managing Music and Culture in Contemporary Yogyakarta'. Promotor is prof. dr. P. Spyer.

Dhr. J. Porth hoopt op dinsdag 21 mei om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Governance and Global Affairs. De titel van het proefschrift is 'Local Government in Times of Global Challenges'. Promotoren zijn prof.dr. F.M. van der Meer en

prof.dr. C.F. van den Berg (Univ Groningen).

Mw. Y.E. Lentferink hoopt op woensdag 22 mei om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Comorbidities, complications and treatment of childhood obesity'. Promotor is prof.dr. C.A.J. Knibbe.

Dhr. J.R. de Ruiter hoopt op woensdag 22 mei om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Using mouse models to uncover genes driving tumorigenesis and therapy resistance in human breast cancer'. Promotor is prof.dr. J. Jonkers.

Dhr. H.F. Wunderink hoopt op woensdag 22 mei om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'BK polyomavirus infection after kidney transplantation: risk and prevention'. Promotor is prof.dr. A.C.M. Kroes.

Mw. L. Macedo Coelho Lima hoopt op donderdag 23 mei om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Superstructures of lipids and graphene'. Promotor is prof.dr. A. Kros.

Joao van der Waals: 'Geesteswetenschappen zijn absoluut essentieel.' Foto Marc de Haan

Plots ging het licht schijnen

Valorisatie is schandelijk, vindt Joao van der Waals (99)

Hij mag dan aan zijn honderdste levensjaar zijn begonnen, natuurkundige Joao van der Waals is nog regelmatig aan de universiteit te vinden. Ter ere van zijn 99ste verjaardag zocht Mare hem op. 'De oorlog was net Russische roulette.'

DOOR MEL VOET Hij moet in beweging blijven, zegt Joao van der Waals (99). Daarom doet hij dagelijks braaf zijn oefeningen: hij loopt bijvoorbeeld langs de boulevard in Katwijk of Noordwijk. De afgelopen winter zocht hij zoals elk jaar de 'fascinerende leegte' van Patagonië weer op. Alleen zijn geliefde zeiltocht over de Noordzee moest hij voor het eerst overslaan, vertelt hij. 'Ruim een halfjaar geleden is er een nieuwe heup in mij gemonteerd, zonder mopperen van de zorgverzekeraar.'

Van der Waals was hoogleraar in de experimentele natuurkunde op het gebied van moleculairfysica. Hij is dertig jaar met emeritaat en werd eerder deze maand 99. Het belemmert hem niet op de bus te stappen

om op de faculteit lezingen bij te wonen en gesprekken aan te knopen met jong en oud. En hij is een verre bloedverwant van de beroemde Nobelprijswinnaar J.D. van der Waals (zie kader).

Ruimte voor geraniums is er niet, in zijn huis aan het Pieterskerkhof, voor M.C. Escher, Chagall en een antieke barometer wel. De woning onder de veertiende-eeuwse kap van de voormalige Waalse Bibliotheek is officieel het oudste gebouw in Leiden, vertelt hij. Bergen papierwerk verhinderen de vrije doorloop naar het bureau. Omgeven door modelboten, atlanten en encyclopedieën, put Van der Waals met speels gemak uit een rijk geheugen.

'In 1936 begon het eindexamen op mijn zestiende verjaardag,' zegt hij. In Amsterdam kreeg Van der Waals als een van de eersten montessorionderwijs. 'Die leerkrachten waren idealisten; streng, maar ontzettend redelijk. Je kon er best een jaar overslaan.' En omdat school hem goed afging, hebben ze dat voor hem 'geregeld'. Een boek over het atoommodel van Bohr dat hij samen met zijn vader las, wekte zijn interesse voor natuurkunde.

'Het fascineerde me zeer: de opbouw van atomen kon je écht exact in een model beschrijven.'

Na een tussenjaar als stagiair-laborant in Londen, begon hij aan de Universiteit van Amsterdam met de studie natuur- en wiskunde met scheikunde. 'Zo heette dat vroeger.' Het ging hem voor de wind, totdat vlak na zijn twintigste verjaardag, de oorlog uitbrak. Hij was dienstplichtige, maar werd als krijgsgevangene vrijgelaten 'door de grootmoedigheid van de Führer'. Hij mocht tot nader order doorstuderen.

Van der Waals schaatste in 1942 de Elfstedentocht. 'Toen ik in Harlingen was (ongeveer halverwege, red.) wist ik dat ik het ging redden.' Een jaar later weigerde hij net als veel medestudenten de loyaliteitsverklaring te ondertekenen. 'Een paar van mijn vrienden werden daardoor afgevoerd om in Duitse fabrieken te werken.' Zelf werd hij drie keer opgepakt, maar wist hij de dans telkens te ontspringen. Twee keer door blufpoker met de Duitsers, één keer door het op een onbewaakt moment op een rennen te zetten. 'Als ik daaraan terugdenk, was het net Russische roulette.'

Tegen het einde van de bezetting verbleef hij bij familie op de Veluwe. 'Dat gebied werd eerder bevrijd dan het westen van Nederland.' Omdat hij zowel Duits als Engels beheerste, werd hij gerekruteerd als tolk. 'Dat was voor de Alsos Mission: onder leiding van Samuel Goudsmit moest men zien te achterhalen welke kernwapenkennis de Duitsers hadden doorgespeeld aan Japan. Aan boord van een Canadese legertruck werd ik medebevrijder van de stad Utrecht. Een aparte gewaarwording.'

Tijdens de oorlog had hij, zo goed en zo kwaad als dat ging, doorgestuurd. 'Dan deed je clandestien tentamen, bij zo'n professor thuis.' Daardoor kon hij direct na de bevrijding formeel afstuderen. Hij trad in dienst van het Koninklijke/Shell-Laboratorium, Amsterdam (KSLA).

'Omdat een hele generatie studenten min of meer was weggefallen,

ontstond er een geweldig gebrek aan mensen. Ik mocht op hun kosten promoveren op een zelfgekozen onderwerp.'

Bij Shell had hij de leiding over het lab waar de eerste computer op het vasteland van Europa stond. 'Die afschuwelijk primitieve rotmachine gaf een gigantische hoeveelheid warmte af en was niet bepaald safe. Computers hadden toen elektrostatische geheugens met een soortement van televisiebuizen, waarvan ze oppervlakteladinkjes aflazen. De in- en output was via IBM-ponskaarten. Als daar iets mee gebeurde was je ook meteen de sigaar.'

Nu is het haast onvoorstelbaar dat een rekenmachine hightech was. 'Als je voorheen zelf twee grote getallen moest vermenigvuldigen, dan drukte je de toetsen in van een mechanische handmachine, met tandwielen.' Als postdoc in Engeland zaten zes doctorandi en Van der Waals 'in één kamer allemaal met zo'n machine te ratelen'. Toen hij in 1967 hoogleraar werd in Leiden wilde Van der Waals ook een tafelrekenmachine. 'Daar moest je dan in Den Haag toestemming voor krijgen via het ministerie, want iedereen wilde dat.'

Aan de universiteit richtte hij zich op spectroscopie en magnetische resonantie. Hoewel hij niet hoefde te doceren, 'want daar werd al voor gezorgd', kon hij het toch niet laten. Hij begon met een nogal wiskundig college, over groepentheorie. Hij is vooral trots dat 'alle 25 goed terecht zijn gekomen, hun begeleiding ging voor alles'. Ze kwamen massaal, ook uit China en Amerika, af op zijn 95ste-verjaardagsreünie. 'Een hele rits is al gepensioneerd.'

Hoe kijkt hij in zijn honderdste levensjaar tegen de huidige staat van wetenschap?

'Ik vind het schandelijk dat de NWO valorisatie van je plannen vraagt. Kijk eens naar de fantastische vooruitgang in de geneeskunde. Op de plank lag het werk van meneer Röntgen of meneer Fleming. De ene liet zien dat je op een gekke manier ie-

Wetenschap

Neef overgrootvader kreeg de Nobelprijs

Joao van der Waals is een bloedverwant van natuurkundige Johannes Diderik van der Waals (1837-1923), die in 1910 de Nobelprijs ontving. Hij was een neef van zijn overgrootvader, vertelt Van der Waals. 'In die tijd had hij al vier kinderen en moest hij vaak naar de kerk. Hij deed het er thuis dus even bij. Terwijl Edison nog gloeilampen aan het ontdekken was en weer iemand anders thoriumgloeikousjes, waarmee je goed gaslicht kon maken, schreef hij dat werk dus bij kaarslicht en olielampjes.'

Tijdens de Tweede Wereldoorlog deed Joao van der Waals tweemaal in het geheim tentamen bij een van zijn professoren thuis, J.D. van der Waals junior. 'Toen was ik brutaal genoeg om te vragen: "Heeft u soms nog een dissertatie van uw vader?" Hij zei: "Er is net een tante van mij overleden, bij wie er een is opgedoken. Die mag je hebben." Dat is nu een zeer zeldzaam boek dat Van der Waals altijd netjes heeft bewaard.'

mands skelet kon afbeelden, de ander deed evenmin iets geneeskundigs, toen hij penicilline ontdekte. Aan het eind van de oorlog heeft dat vele soldatenlevens gered. Purcell, een vakgenoot in Harvard, vertelde ooit in de kantine dat zijn team eindelijk magnetische resonantie had waargenomen van protonen in water. Hij vroeg zich hardop af wat de wereld daar nou aan had, maar ontving er uiteindelijk wel een Nobelprijs voor. Een directe uitloper van dat basale onderzoek bleek onontbeerlijk in de moderne geneeskunde: MRI.

Ook noemt Van der Waals het totaal onverantwoord hoe de geesteswetenschappen worden gemarginaliseerd. 'Het is absoluut een essentieel element in de samenleving.'

Tijd voor zijn dagelijkse loopoefening. Op weg naar de gladde boulevard van Katwijk, moet hij straks 'die verschrikkelijke hobbels van de Nieuwsteeg' over. Onderweg zal hij de grijze horde vast en zeker zien toekijken, roerloos vergroeid met hun scootmobielen, weet hij. Van der Waals denkt er het zijne van: 'Je kan maar beter zelf bewegen.'

Joao van der Waals met zijn jongere broertje, die zijn legerlaarzen poetst, aan het begin van de oorlog.

Het eurekamoment

In de vijftiger jaren maakte Joao van der Waals furore met zijn maatgevende inzichten in de beschrijving van clatraten en gashydraten. 'Dat zijn kristallijne stoffen waarin kleine moleculen, en zelfs edelgassen, als in een kooi door een aaneengesloten rooster van bijvoorbeeld water zijn opgesloten.' Vlak voordat hij in Groningen promoveerde, had Van der Waals over een opzienbarende lezing gehoord van een kristallograaf uit Oxford, Powell. Die had gelijksoortige kristalvorming gedemonstreerd van gassen als argon, krypton en methaan. 'Dat kon helemaal niet', dacht Van der Waals. 'Het was in strijd met de faseregel van Gibbs', die dat op

thermodynamische grond uitsluit.

'Een paar jaar later zat ik in Engeland bij een voordracht over oplossingen van methaan in water. Dat kwam neer op een gebrekkige verklaring. Ineens begon bij mij het licht te schijnen: je moet ze niet als chemische verbindingen zien, maar juist als oplossingen van het gas. Zoals het zee-water rondom Antarctica wordt gestabiliseerd doordat er zout in zit, wordt het kristalrooster bij clatraten gestabiliseerd door toevoeging van, zeg, argon. Ook hier geldt dat de moleculen helemaal geen chemische affiniteit tot dat water hebben, net als in de Wet van Van 't Hoff – die verklaart hoe verdunde oplossingen zich gedragen.'

Waar blijft die ombudsman?

Universiteit moet alles op alles zetten om veilige werkomgeving te garanderen

Waarom blijft de universiteit zich verzetten tegen het aanstellen van een ombudsfunctionaris? Als het college van bestuur daadwerkelijk de sociale onveiligheid wil aanpakken, moet het luisteren naar wat studenten en medewerkers willen, betoogt **Bart van der Steen**.

Begin mei presenteerden de FNV en de VAWO de resultaten van een enquête onder 1.110 universitaire medewerkers, waarbij de helft aangaf dat er sprake was van een 'sociaal onveilige werkomgeving'. Vrijwel tegelijkertijd publiceerde het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren de resultaten van een studie naar de verschillende vormen van intimidatie, machtsmisbruik en sabotage op Nederlandse universiteiten.

Beide studies maken, ondanks hun verschillende opzet, een ding duidelijk: de werkomgeving is voor een belangrijk deel van de Nederlandse universitaire medewerkers onveilig.

In Leiden kunnen we hierover meepraten. In de afgelopen periode zijn er heftige berichten naar buiten gekomen over misstanden bij pedagogiek, die jaren hebben geduurd voordat er werd ingegrepen. Maar ook op andere plaatsen ging het mis, zoals bij het Leiden Institute for Area Studies, waar de werksfeer ernstig verstoord raakte. En bij de personeelsmonitor van 2018 gaf 15,2 procent van de Leidse medewerkers aan zelf ongewenst gedrag te hebben ervaren op de werkvloer.

De situatie is, kortom, ernstig en moet grondig worden aangepakt. Wat nodig is, is een verandering van de bestuurscultuur, een grotere gevoeligheid voor signalen, en betere

hulp voor medewerkers die te maken hebben met sociale onveiligheid.

Een ombudsfunctionaris kan daaraan een essentiële bijdrage leveren. Deze treedt op als onafhankelijke klachtenbehandelaar, kan zelfstandig onderzoek doen binnen de organisatie, bemiddelen, en gevraagd of ongevraagd advies geven aan het bestuur. De ombudsfunctionaris is makkelijk bereikbaar en kan medewerkers die zich in een moeilijke situatie bevinden met raad en daad bijstaan. Het aanstellen van een ombudsfunctionaris is een belangrijke manier om de veiligheidssituatie voor medewerkers te verbeteren.

De gehele universiteitsraad, de vertegenwoordiging van alle studenten en medewerkers, heeft zich achter deze wens geschaard. Zij heeft het college van bestuur al meerdere malen opgeroepen om deze stap te zetten. Maar het college houdt haar poot stijf. Ze wil geen ombudsfunctionaris, zij wil slechts het netwerk van vertrouwenspersonen versterken. Het aanstellen van een ombudsfunctionaris heeft volgens haar 'geen meerwaarde'.

De FNV-fractie van de Leidse universiteitsraad is zeer ontevreden over deze houding. In de eerste plaats omdat het college niet lijkt te luisteren naar de democratisch gekozen vertegenwoordiging van de Leidse studenten en medewerkers. Maar ook omdat ze de redenering niet begrijpt. Waarom sluiten vertrouwenspersonen en ombudsfunctionarissen elkaar uit? Zij hebben juist twee verschillende functies, die naast elkaar bestaan en elkaar versterken.

De vertrouwenspersoon is er om medewerkers aan te horen en van advies te dienen, in vrouwen. Dat kan heel waardevol zijn, maar is tegelijkertijd ook een beperking. In veel gevallen kunnen zij niet meer

bieden dan advies en een luisterend oor. Een ombudsfunctionaris is er om klachten op te pakken en daarop actie te ondernemen – zonder dat de medewerker met die verantwoordelijkheid wordt belast. Samen verbeteren de vertrouwenspersonen en de ombudsfunctionaris de veiligheid van medewerkers. En zolang er op dat vlak problemen zijn, dient het college alles op alles te zetten om de situatie te veranderen.

Waarom is het college dan zo faliekant tegen het aanstellen van een ombudsfunctionaris? Naar eigen zeggen omdat het eerst het netwerk van vertrouwenspersonen wil versterken en omdat het instellen van

een ombudsfunctionaris dat kan tegenwerken. De FNV noch de universiteitsraad vinden die redenering overtuigend. *Mare* heeft in een commentaar zelfs de vraag opgeworpen of angst (ditmaal van het college) een rol speelt: 'Is het bestuur bang voor iemand die onafhankelijk door de academie wandelt, naar klachten luistert en op eigen houtje onderzoek mag doen?' Het college dient te allen tijde te voorkomen dat er aan haar beweegredenen wordt getwijfeld.

De FNV weet hoe belangrijk het college van bestuur sociale veiligheid vindt, maar is van mening dat ze dan ook de consequenties daaruit moet trekken. De FNV doet daarom deze

oproep aan het college van bestuur: luister naar de medezeggenschap, die zich in zijn geheel achter de wens heeft geschaard om een ombudsfunctionaris aan te stellen. Toon je *commitment* aan sociale veiligheid binnen de organisatie, door verder te kijken dan alleen het versterken van het netwerk van vertrouwenspersonen. Wees niet bang voor een ombudsfunctionaris, maar laat met daden zien dat je alles op alles zet om de sociale veiligheid van je medewerkers te garanderen, en onveiligheid in de kiem te smoren.

BART VAN DER STEEN namens de FNV-fractie in de universiteitsraad

Maak niemand monddood

Pleidooi tegen de verengelsing is geen rechts-nationalistisch thema

Wie zich tegen het Engels op de universiteit keert, hoeft heus geen (rechts-)nationalist te zijn. Laten we de discussie zuiver houden, betoogt **Rint Sybesma**.

Sinds enige tijd maak ik mij, net als vele anderen, zorgen om de toememende verengelsing van het hoger onderwijs en de gestage uitfasering van het Nederlands. Zo nu en dan maak ik die zorgen kenbaar: ik schrijf stukken in de krant en doe mee aan discussies.

Het gaat mij nu even niet om de inhoud van de discussie, maar om één aspect van de manier waarop die discussie wordt gevoerd. In reactie op een pleidooi tegen de verengelsing van het hoger onderwijs krijg ik vaak (ook op de werkvloer) te horen dat ik *dan dus ook wel* op Wilders zal stemmen en *dan dus ook wel* voor Zwarte Piet zal zijn. Ik ben ook voor fascisme uitgemaakt, of voor 'Boreaal'.

In een stuk in *NRC Handelsblad* ('Engels is de wetenschapstaal, Ne-

derlands is de vertaling', 9 april) leggen collega's Bram Ieven en Frans-Willem Korsten dat verband ook weer.

Hun artikel is een reactie op een door velen ondertekende brief aan de Tweede Kamer waarin gepleit wordt de verdere verengelsing van het hoger onderwijs aan wettelijke banden te leggen. Tegen het eind van het overigens lezenwaardige artikel brengen Ieven en Korsten de intentie van de brief expliciet in verband met het gedachtegoed van de PVV en het FvD.

Hoewel de brief aan de Tweede Kamer uitsluitend pleit voor passende wetgeving betreffende de status van het Nederlands en Engels in het hoger onderwijs, doen Ieven en Korsten het voorkomen alsof de schrijvers van de brief pleiten voor het 'wettelijk verankeren' van 'de standaard van een nationale taal', wat hen meteen aan beide genoemde partijen doet denken, met hun ideaal van de nationalistische natiestaat, en hun wens 'de wetenschap [te] beregelen of [te] censureren conform hun wens'.

Dat is nogal een stap. Je pleit voor

een verstandiger omgang met het Nederlands in het hoger onderwijs en twee regels verder ben je iemand die de wetenschap wil censureren. En niets in hun stuk laat zien dat het één noodzakelijk leidt tot het ander.

Waar het mij nu om gaat is dat het flauw, misleidend en kwalijk is om het pleidooi tegen de verengelsing van het hoger onderwijs in de hoek van het rechts-nationalistische gedachtegoed drukken.

Het is *flauw* omdat je zo niet meer op de argumenten van je tegenstanders hoeft in te gaan: stel hen in een kwaad daglicht en klaar ben je.

Het is *misleidend* omdat je de indruk wekt dat de wens het Nederlands te behouden (en te versterken) en de verengelsing van het hoger onderwijs tegen te gaan uitsluitend kan zijn ingegeven door benepen nationalistische sentimenten. Dat is echter niet zo. Nog afgezien van de zakelijke argumenten die te maken hebben met de kwaliteit van het onderwijs en de groeiende tweedeling van de samenleving, kun je ook begaan zijn met het lot van het Nederlands puur

en alleen omdat je het zonde zou vinden als het zomaar verdween, een gevoel dat mogelijk wordt ingegeven door een algemener besef dat we, gezien de verschraling en verMcDonaldisering van de wijde wereld om ons heen, nogal slechte rentmeesters zijn.

De biodiversiteit kalft af, de cultuureel leven in Nederland (door steun aan kunstenaars, musici en dichters te bepleiten), kun je iets tegen deze algehele mondiale verschraling willen doen zonder dat daar rechtse of nationalistische ideeën achter schuilgaan. Je kunt je simpelweg, op z'n Lucieberts, over weerloze dingen willen ontfermen.

Een pleidooi tegen de verengelsing van het hoger onderwijs en voor meer Nederlands is, kortom, niet noodzakelijk een uiting van rechts-nationalistische gevoelens. Je kunt heel goed tegen de verengelsing van het hoger onderwijs zijn, en tegelijkertijd voor

meer "Europa". Je kunt heel goed voor het Nederlands zijn en tegen Zwarte Piet. Je kunt er ook helemaal geen probleem in zien dat mensen op straat Turks praten en tegelijkertijd pleiten voor meer Nederlands in het hoger onderwijs.

Het pleidooi tegen de verengelsing hoek te drukken is *kwalijk*, tenslotte, omdat het mensen afschrikt hun mening te geven. Ik ken mensen (onder wie Leidse collega's) die zich niet in het openbaar voor het Nederlands durven uit te spreken uit angst om geassocieerd te worden met ideeën die de hunne *niet* zijn. Ze houden zich liever stil.

Als gevolg zou het zomaar kunnen gebeuren dat wij het Nederlands een zachte dood laten sterven terwijl we dat helemaal niet willen, maar dat het toch gebeurt omdat we ons niet durven uit te spreken.

Laten we de discussie zuiver houden en niemand monddood maken.

RINT SYBESMA is hoogleraar Chinese taalkunde

Het is een mentale strijd

Hardlopers bereiden zich voor op de Leiden Marathon

Foto Taco van der Eb

Een marathon lopen is vooral een les in volhouden, zeggen de lopers die zondag meerenden in de 29e editie van de Leiden Marathon. 'Iedereen die een PhD doet, zal het herkennen.'

DOOR SUSAN WICHGERS Na een lange dag werken op de bank ploffen: dat is er voor chemisch analist Nico Meeuwenoord (53) en postdoc Agnieszka Wegrzyn (30) niet bij. Zij trekken liever hun hardloopschoenen aan. Komende zondag rennen ze ruim 42 kilometer tijdens de Leiden Marathon.

Meeuwenoord is een ervaringsdeskundige: het wordt zijn 19e marathon. Elk jaar probeert hij er één te lopen, deze keer is zijn streeftijd drie uur en 40 minuten. 'Een marathon blijft altijd een uitdaging', vertelt hij. 'Het laatste stuk, zo vanaf de 30 kilometer, is elke keer weer spannend hoe dat gaat verlopen.'

Na zo'n drie uur achter elkaar lopen kan je last krijgen van je spieren, zware benen, of kramp. 'Het wordt dan een mentale strijd', legt Meeuwenoord uit. 'Lukt het om dat moment, dat je echt moet stoppen, uit te stellen?'

Want stoppen of wandelen, dat doet Meeuwenoord het liefst helemaal niet. 'Als het even kan, loop ik achter elkaar door. Alleen bij het drinken houd ik me even in, dan ren ik wat langzamer. Als je gaat wandelen, raak je uit je ritme. Dan is het daarna weer moeilijker om te beginnen.'

Ook Wegrzyn noemt de lange duurlopen vooral mentaal. 'Maar na even *battlen*, en als je daar dan niet aan toegeeft, wordt het weer leuk. Achteraf ben je zelfs nog vrolijker omdat je niet hebt opgegeven.' Je kunt dat ook gebruiken in je normale leven, zegt ze. 'Iedereen die een PhD doet, zal het wel herkennen. Je bent vier jaar lang met iets bezig en soms zie je het even niet meer zitten. Voor hardlopen geldt dat ook. Je traint dus niet alleen je lichaam, maar ook het volhouden. Dat gaat hand in hand.'

Komende zondag wordt de eerste keer dat ze de hele marathon gaat doen. Wegrzyn traint vier keer per week. 'Niet 's ochtends hoor, ik ben totaal geen ochtendmens. Ik ga na mijn werk. Lange duurlopen plan ik in mijn weekenden.'

Voor zo'n marathon moet je wel wat over hebben: de laatste periode legde ze soms vijftig kilometer per week af. 'Ik moest wel wat concessies doen in mijn sociale leven. Maar na een hele dag zitten voelt het juist goed om te bewegen en mijn hoofd leeg te maken.'

Geneeskundestudent Jade Baars (23) liep

vorige maand haar eerste marathon, in Rotterdam. 'Ik was meestal wel zeven uur per week bezig met het hardlopen, en dan nog een uur krachttraining', rekt ze uit. 'Doordat ik daarnaast mijn coschappen liep, moest ik er soms wel wat voor laten.'

Volop een studentenleven leiden zit er dan in ieder geval niet in. 'Ik kan niet zeggen dat het de meest wilde periode uit mijn leven was, nee. De langste training plande ik op zaterdagochtend, dus ik kon zaterdagavond wel de stad in. Maar als je al zoveel kilometers in de benen hebt, houd je het 's avonds niet lang meer uit.'

Voor een marathon moet je in je trainingen op z'n minst tot dertig kilometer lopen. Dat is dus al snel drie uur lang. Wegrzyn gaat het liefst alleen. 'Wat ik dan doe? Een hoop nadenken. Ik gebruik de tijd om ideeën uit te werken, mijn werk te organiseren. Soms luister ik muziek of audioboeken om bij te blijven met de literatuur.'

Baars trainde juist graag met anderen. 'Mijn beste vriendin fietste een paar keer mee met mijn langere lopen. Als je aan het kletsen bent, gaat de tijd een stuk sneller.'

Dat is het geheim, volgens alle drie: rustig lopen, je moet nog kunnen praten. Het tempo moet makkelijk vol te houden zijn. Baars had daarom ook expres geen eindtijd in gedachten. 'Mijn doel was om het uit te lopen, ik wilde mezelf niet vastleggen. Dat je achteraf denkt: had ik het maar onder de vier uur gedaan.'

'Hoe meer je je inhoudt, hoe beter', zegt ook Meeuwenoord. 'De meeste mensen gaan te hard van start. Dat is bijna een automatisme. Ideaal is dat je de eerste helft langzamer loopt dan de tweede.'

'Het tempo moet makkelijk aanvoelen, niet op de toppen van je kunnen', vertelt Baars. Dat wil niet zeggen dat het ook makkelijk is. 'Je traint tot de 32 kilometer, dat is je lichaam dus gewend. Daarna wordt het echt zwaar. Je energie is laag, je benen worden moe.'

De week erna deed alles zeer. 'Dat is echt met niks te vergelijken', lacht Baars. 'Als ik aan een tafel zat, moest ik mezelf met mijn armen omhoog duwen om op te kunnen staan.'

Volgens de marathonlopers is dat het allemaal waard. Meeuwenoord: 'Het is een manier om steeds weer je grenzen te verleggen.' 'Een hele marathon is de ultieme test voor je lichaam', denkt ook Wegrzyn. 'Als je dat kan volhouden, dat heeft iets heel moois. In de toekomst wil ik ook nog eens een triatlon doen.'

Baars doet het de komende tijd 'rustig aan, met wat halve marathons', maar de marathons van Berlijn en New York staan nog op het lijstje. 'Dat is de droom van iedere serieuze hardloper.'

Advertentie

Are you creative, curious and motivated?

Are you a bachelor's student looking for an extra challenge? Then this may be the programme for you!

In this flexible and challenging 30 EC hours programme you will:

- Explore connections between different disciplines
- Work on topical issues of societal interest
- Boost your academic skills and attitude

Registration closes August 16.

Expedition

Solo

Double+

HumanitiesLab.nl

Universiteit
Leiden

Discover the world at Leiden University

Living with unemployed people?

“Because anything’s better than camping”, an alderman claims

Leiden alderman Yvonne van Delft (GroenLinks) wants to allow people on social assistance to let rooms to students. Her plan has led to questions in the Municipal Council.

BY SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK The alderman for Work and Income can't forget the image, she says: that one picture on the cover of *Mare* last September, showing an international student crouching in front of his tent because he had no choice but to live on Stochemhoeve Campsite.

Yvonne van Delft is aware there's no short-term solution for the lack of accommodation, but she also knows that many of the 3,100 people in Leiden on social assistance are lonely.

“We becoming more individual and egocentric. That's when I thought: would it be possible to offer those people the chance to let a room to a student, if they have an extra room?”

As far as anyone knows, that is scarcely the case at present, according to the explanatory notes to the

pilot “Kamernood onder studenten en bijstand” [Shortage of accommodation and social assistance]. There's an obvious reason: according to the Dutch Participation Act, revenue from lets are deducted from the social assistance.

Van Delft suggests that if a person on social assistance takes in a student, it qualifies as volunteer work. In that case, the room may not cost more than 237 Euros (170 Euros and 67 Euros for expenses) and the “landlord” can keep that sum. “Those people have very little money”, Van Delft says. “This could be an incentive, if their benefits aren't cut.”

But not all parties on the Municipal Council think that the pilot, which is to run from 1 July 2019 to 1 July 2020, will work. VVD Leiden, for one, believes that the plan “is full of holes” and that the Municipal Executive “is using double standards” and pursuing “an unfair policy”.

“This same Municipal Executive introduced measures to stop multiple occupation conversions, so houses can't be turned into student accommodation for a while, but peo-

ple on social assistance are allowed to make money from their homes that they rent from housing corporations?” the party wrote. Moreover, the plan would remove any incentive to get people on benefits to work.

“It's a shame”, Van Delft replied to the comments. “The main idea is to reduce the shortage of student accommodation. Besides, it's a temporary measure, we're busy building 2,700 student apartments too. “Then get to work!” came the reaction. “Yes, I want that too, but this plan is not part of it. Both solutions can work perfectly well alongside each other.”

The national VVD party is sceptical too, and has asked *fourteen* questions in Parliament. The lets are supposedly “illegal sublets”. In addition, the party has accused the alderman of “improper administration” because, according to the *Leidsch Dagblad*, she allegedly said: “Let's just do it and the politicians in The Hague can respond as they see fit.”

The alderman needs to discuss the pilot with the Municipal Council before it can be launched. “If everyone's against it, I'll have to step back, but

that's not what I expect. And if the ministers say that this type of letting is prohibited, well, it was a worth a try; we'll keep on looking for other options.”

In the meantime, everyone on social assistance has been notified of the plan by letter. “I have no idea how many people will apply”, says Van Delft. “But say one per cent of them apply, that's thirty places. That would be fantastic.”

And the students? “Living in someone's home in the Stevenshof district won't be the same as living in a Minerva house on Rapenburg”, the alderman admits. “But I think they'd prefer it to living in a tent.”

“We only have time for Saïd and studying”

Fares Wahbi (34) and Nada Sisan (26) were both maths teachers in Syria. They've headed back to school so they can teach here too.

How long have you been in the Netherlands?

Wahbi: “Since 2015: I was sent to an asylum seekers' centre, but I was lucky and could move into this house after six months. Nada joined me a few months later.”

Sisan: “We met seven years ago, at university in Damascus where we were doing maths.”

Wahbi: “We were maths teachers at a secondary school, and I was a beekeeper too. I had 30 hives, no less. To teach here, we had to go back to university; we have exemptions for a couple of subjects.”

Isn't weird to find yourselves among first-years again?

Wahbi: “I was 33 when I started and the other students were 18 or 19, but I feel like twenty, so it's not a problem.”

Sisan: “At first, we were very frightened. I was nine months pregnant, but none of the other students said anything untoward. They were very nice. In the weeks after Saïd was born, Feras attended all the lectures and explained them to me.”

Wahbi: “A fellow student gave me all her notes because I still couldn't listen and write at the same time.”

Sisan: “We're now working on our bachelor theses. Next term, we'll do an education minor.”

Wahbi: “After that, we can start on a part-time master's degree. We both love teaching and we like to persuade pupils to love maths, so we immediately started learning Dutch. Within a year we had achieved level B2, which you need to be able to go to university. If we want to teach, we need to get level C1, that's one level higher. We are already doing a project, Democracy, in schools. We play games that teach the pupils about equal opportunities, freedom and democracy, and we tell stories too.”

How did you learn Dutch?

Wahbi: “First, we went to a Dutch

“Every day, we traveled 25 kilometers to Rotterdam and back. We practiced Dutch words as we cycled.” Photograph by Taco van der Eb

language school, then we did a summer school and then a transition year. The summer school was three weeks in Rotterdam and because we didn't have the money to travel, we cycled 25 kilometres there and back every day. After class, we translated new words on a laptop there because we still didn't have our own laptop.”

Sisan: “We wrote the words on pieces of paper so we could test each other as we cycled.”

Wahbi: “At first, things were tough. I only spoke a bit of English, understood nothing, couldn't express myself. But life is good here if you understand the language and the culture.”

Why are there letters on the wall?

Sisan: “I stuck those letters up for Feras' birthday. On the other side, there are envelopes with notes, on which we've written how we celebrated each birthday. Last year was

our first with Saïd. Four years ago, we couldn't celebrate because I was in Syria and Feras was in the Netherlands. It wasn't a good day.”

Wahbi: “We got all our furniture from Marktplaats. I bought this table as a dining table, but we use it to work at. We're either looking after Saïd or studying; we don't have time for anything else.”

What will you do when you have more time?

Sisan: “I'd like to learn to swim.”

Wahbi: “We'd like to visit the Wadden Islands too. And, it might sound strange, but just to be able to spend a week in our house without having to study, not shopping even. Just sleeping and eating.”

Sisan: “We've only managed to do that for two days at most in the past three years. But we'll get there one day.”

BY VERA ARNTZEN

(G)een aanval op de pik

Voor cabaretduo Vlamousse is het feminisme geen gevoerde strijd

'Als vrouw moet je net wat harder bewijzen dat je grappig bent.'

In de voorstelling *Saampies* wil het cabaretduo Vlamousse politiek correct taalgebruik aankaarten.

DOOR VINCENT BONGERS 'De naam heeft een dubbele betekenis', zegt Brigitte van Bakel, die samen met Maya van As het cabaretduo Vlamousse vormt. 'We wilden wel iets vrouwelijks in de naam, ook omdat we allebei best wel feministisch zijn. Het was eerst "flamoes" op zijn Vlaams geschreven. Toen zei mijn vriend: "Waarom schrijf je het niet als vla en mousse." Dat ziet er chique uit, terwijl het een hele banale betekenis heeft. Blanke vla en chocola past ook wel bij ons. Ik ben half Kaapverdiaans en Maya is Nederlands. Dat is ook een thema in de voorstelling.'

In *Saampies* - zaterdag te zien tijdens de Museumnacht - zit bijvoorbeeld een scène over het gedoe rond politiek correct taalgebruik. 'Maya zegt vrijwel aan het begin van de voorstelling: "We hebben het natuurlijk allemaal gezien: Brigitte heeft een kleurtje, en ik als wit persoon heb me natuurlijk goed ingelezen hoe ik daarmee moet omgaan. Wat ik heb geleerd is dat we vooral moeten luisteren." Dan mag ik als persoon van kleur mijn verhaal doen. Alleen gebruik ik niet de juiste termen. Dus zij gaat mij de hele tijd verbeteren. Ik zeg bijvoorbeeld dat ik "halfbloed" ben, dat moet natuurlijk "dubbelbloed" zijn. Ik heb al die boeken niet gelezen, want die zijn gericht op witte mensen. Mijn familie omschrijven zichzelf als "Nederlanders

met een migratieachtergrond" maar als Kaapverdiaans.'

Ook seks en seksisme komt aan bod in de voorstelling. 'We zingen bijvoorbeeld een lied over pikken die stinken. Op de melodie van "Earth Song" van Michael Jackson: "What about penises? What about cocks? What about how we feel every time we want to suck? Het is eigenlijk een aanval op de pik, maar later komen we daar weer op terug en geven we toe dat we de plank mis slaan. We moeten juist positiever over de kut zijn, en niet de piemel aanvallen.'

'We gaan in algemene zin in op seksisme, maar het is wel gevoerd door wat wij zelf meemaken in de cabaretwereld. Er zijn wel heel veel voordelen waar je als vrouw tegen aanloopt: "Vrouwen zijn minder grappig" of "vaker serieus". Er zijn mannelijke cabaretiers die ervan overtuigd zijn dat vrouwen geen gevoel voor humor hebben. Daar moet je toch tegen opboksen. Je moet net wat harder bewijzen dat je überhaupt grappig bent.'

Vlamousse won dit jaar de studentenjuryprijs op het Leids Cabaretfestival. 'Daar waren we superblij mee. We merken dat we bij jongeren een hit zijn. Is het publiek wat ouder, dan zijn het vooral de vrouwen die het leuk vinden. Als de leeftijd nog wat stijgt, haken ze allemaal af: het is te grof. Ze denken ook: gaan we het nu alweer over feminisme hebben? Die strijd is toch al gevoerd? Studenten zien dat toch anders.'

Vlamousse, Saampies.
Locatie: Academiegebouw

Gevangen in de moeilijkste taal ter wereld

Professor Afrikaanse taalkunde bemant escaperoom

In de escaperoom Afrikaanse talen kun je alleen uit de cel ontsnappen door een verhaal over een monster te doorgronden.

DOOR VINCENT BONGERS 'Volgens twee websites is *Iraqw* de moeilijkste taal ter wereld. Dat is een beetje onzin, maar ik zal het zeker vermelden. Het klinkt wel goed namelijk, en het mag wel een beetje ronken bij zo'n escaperoom', zegt hoogleraar Afrikaanse taalkunde Maarten Mous.

Tijdens de Museumnacht wordt het publiek vastgehouden in een cel in de Oude School. Om de weg naar de vrijheid te kunnen vinden, is een spoedcursus over een taal nodig die alleen in een klein deel van Afrika wordt gesproken.

'De *Iraqw* is een volk dat leeft op een hoogvlakte in het noorden van Tanzania', vertelt Mous. 'Hun taal telt zo'n half miljoen sprekers. Dat is trouwens nog behoorlijk veel, voor Afrikaanse begrippen dan. Ik trok in 1987 voor het eerst naar het gebied en heb mijn promotieonderzoek over het *Iraqw* gedaan. De meeste talen in Tanzania behoren tot de Bantu-familie, deze is duidelijk anders. Alle grammaticale zaken van een zin worden in één woord in die zin uitgedrukt.'

Dat maakt het heel moeilijk om de taal te analyseren, aldus de hoogle-

In Noord-Tanzania leven een half miljoen sprekers van het *Iraqw*, een taal als een grammaticale puzzeldoos.

raar. 'Ik zal een voorbeeld geven: *mustunday haniis* betekent: "Waarom is het aan jullie gegeven?" *Haniis* betekent "geven". Alle andere informatie: "Waarom is het aan jullie" zit helemaal in het woord *mustunday*. Best lastig, natuurlijk. Ik ga mijn arme publiek in een half uurtje la-

ten zien hoe je dat enigszins doorgrondt. De gevangenen moeten zo'n vormpje uit elkaar kunnen trekken om te ontsnappen.'

Hulp komt er in de vorm van een monster, of beter gezegd, een verhaal over een monster. 'Ik vertel een sprookje van de *Iraqw* over de *Aama*

Iirmi. Dat is een monster dat vrijwel iedereen verslindt. Er blijven nog maar een paar mensen over op aarde. Waaronder twee jongetjes, die gaan op zoek naar het monster om het te bevechten. Uiteindelijk overwinnen ze het en snijden een teen van het beest af. Alle opgegeten mensen ko-

men vervolgens levend en wel uit het monster tevoorschijn. Met dit volksverhaal kan ik de deelnemers op weg te helpen: ze stap voor stap naar een oplossing brengen.'

Afrikaanse talen escaperoom
Locatie: Old School

Elfde Museumnacht

Studentenvereniging Quintus organiseert op zaterdag 18 mei voor de elfde keer de Leidse Museumnacht. Elf musea openen 's avonds hun deuren. Uiteraard is een deel van de vaste collectie van de musea te zien, maar er is veel meer te doen. Zo wordt de nacht geopend met lasergamen in een arena op de Beestenmarkt en komt mentalist Alex Blackwood naar de Oude Sterrewacht om gedachten te lezen en 'mystieke goocheltrucs' te doen. Ook is er muziek: Reggae-punkband Starfish speelt in Museum Volkenkunde. Wie meer van 'poëtische pop' houdt, kan terecht bij Iris Penning in de Old School. Als de deuren van de musea uiteindelijk toch sluiten, dan is er nog een afterparty in Gebr. de Nobel.

Museumnacht Leiden
Zaterdag 18 mei, € 14,00
www.museumnacht.nl

Het Clubje

Foto Taco van der Eb

Column

Huisbaas

Mijn huisbaas heeft een eigen Wikipediapagina. Nu zijn er wel meer mensen die hun eigen Wikipediapagina schrijven, maar die verhuren niet vaak kamers. Die van mij wel, want je moet iets als je roem weliswaar voldoende is om niet van de vrije encyclopedie te worden verwijderd, maar niet groot genoeg om iemand zich geroepen te laten voelen je spelfouten eruit te halen. Het lemma beweert dat zij operazangeres is, iets wat ik graag geloof, hoewel ik daar aanvankelijk moeite mee had.

De eerste tekenen die deden vermoeden dat het wel eens waar zou kunnen zijn, verschenen enige tijd nadat ik intrek had genomen in mijn kamer. Vanuit de belendende salon hoorde ik met toenemende regelmaat klanken, die vaag iets weg hadden van gezang. Mijn huisbaas had een rol weten te bemachtigen. Ze moest in tien dagen een partituur uit haar hoofd zien te leren. Mijn huis was de aangewezen plek voor repetities. Ik kon de reuring wel waarderen en vond dat mijn ochtendwekker in korte tijd veel beter was gaan klinken.

Nadat ik echter voor de honderdste keer een of andere aria had aangehoord, begon ik te vrezan dat mijn leven was veranderd in de pizzareclame van een B-merk waarin ik voor altijd opgesloten zou blijven. Mijn huisbaas meent dat mensen haar houden voor het tweelingzusje van Cecilia Bartoli, de wereldberoemde mezzosopraan met wie zij op het conservatorium zou hebben gezeten. Zelfde timbre, zelfde lichaam, zelfde oogopslag... Bartoli, Bertoli, *what difference does it make?*

De première in een klein theater is mij meer waard dan welke huurtoeslag dan ook. Ik zie mijn huisbaas sterven op het podium, om even later weer op te staan uit wat klaarblijkelijk een slaaptoestand was. Ze sleept zich voort over het podium met iets wat barokke sierlijkheid moet zijn. Ik schrik als een hert dat recht in de loop van een geweer kijkt, wanneer zij met haar divalijf op een medespeler gaat zitten en indringend naar me begint te loeren. Ik heb nog altijd niet de huur betaald, schiet er door mij heen.

Mijn huisbaas is als Norma Desmond, de tragische heldin uit *Sunset Boulevard*, een actrice op leeftijd die grote successen heeft gekend in het tijdperk van de stille film. Hollywood is inmiddels verder, haar glorie is vergaan, maar Norma blijft leven in de illusie van haar roem. Iedere avond kijkt ze naar haar eigen films van vroeger en haar goede butler, die om haar geeft, besteedt dagelijks uren aan het namaken van fanmail om de werkelijkheid van haar verval bij haar weg te houden.

Precies als die butler stel ik mij op tegenover mijn huisbaas. Je moet mensen in hun waarde laten, en die is met een beetje goede wil en studiefinanciering best te betalen.

TIM HOFFMAN is student geneeskunde

‘Als je tekent, zie je steeds meer’

De tekenaars van de Hortus Botanicus

Charles Buddendorf (53): ‘Wij tekenen vandaag uien. Vorige keer waren het orchideeën en de keer daarvoor dennen-appels.’

Esmée Winkel (36): ‘Iedere workshop die ik geef is een beetje anders. Het bijzondere aan de collectie van de Hortus is dat er zoveel verschillende soorten en ontzettend veel kleur en variatie zijn. En mijn bloemenblouse? Die vond ik passen bij de workshop!’

Anjesse Stremmer (25, colonial and global history): ‘De meesten tekenen met potlood, sommigen gebruiken een fineliner.’

Winkel: ‘Er is te weinig tijd om te schilderen, het is maar van half elf tot drie.’

Pauline Plag (23, geneeskunde): ‘Ik hou heel erg van tekenen maar maak er eigenlijk nooit de tijd voor. Ik vind het hier heel chill en zit vaak in de Hortus of het café te studeren. Toen zag ik dat er een tekencursus was voor studenten voor € 7,50 en dat leek me wel wat. Ik leer echt meer dan ik verwachtte. Als je gaat tekenen, zie je steeds meer. En je krijgt goede tips.’

Buddendorf: ‘Bijvoorbeeld over de verhouding bloem en steel en waar je schaduw zet. Als je dat soort dingen

consequent doorvoert dan ziet het er ineens best aardig uit.’

Stremmer: ‘Je leert steeds beter hoe de bloem in elkaar zit. Als je meer weet over de lukt het tekenen steeds beter.’

Winkel: ‘Ik zou eigenlijk tegen iedereen willen zeggen: ga lekker tekenen. Maak gewoon een klein schetsje van iets als je in het gras ligt te ontspannen.’

Lies Bakker (76): ‘Ik vind het heerlijk. Ik word er wijzer van en het geeft me rust. Ik teken planten, schelpen en dennen-appels, geen landschappen of zo.

‘Je ziet ook steeds nieuwe dingen. Je wordt er echt verliefd op, op dat ding

waar je mee bezig bent.’

Winkel: ‘Ik werk als wetenschappelijk illustrator voor Naturalis. Het is hier iets vrijer, maar we tekenen wel natuurgetrouw. Voor een kunstenaar is een blaadje dat vergaat of een verwelkt bloemetje misschien heel mooi, maar voor onderzoekers is het de bedoeling dat ik een overzicht teken van de soort dat ze met collega’s in het buitenland kunnen delen. Als ik daar een gekronkeld blaadje teken, word ik teruggestuurd naar de tekenkamer.’

DOOR VERA ARNTZEN

Bandirah

